ANT

Haftalık Dergi • 18 Kasım 1969 • Sayı 151 • 125 Kuruş

AP içinde işbirlikçi sermayeye karşı mücadele !

KOÇ İmparatorluğu Dosyası

K

HOLDİNGLER SAVAŞI

OYAK

HAFTANIN NOTLARI

9 kasım

Barış Gönüllüsü'ne Hayır!

İçyüzünü geçen sayılarımızda açıkladığımız Barış Gönüllülerine Genelkurmay Başkanlığı da karşı çıkmaktadır. Dışişleri Bakanlığı'nda on kadar bakanlık temsilcisinin de katıldığı bir toplantıda Genelkurmay Temsilcisi, Türkiye'ye yeniden barış gönüllüsü gelmemesini, gelmiş olanların da en kısa zamanda geri gönderilmesini istemiştir.

Memur yürüyüş yapacak

Anayasa Mahkemesi'nin aldığı yeni bir kararla, memur sendikalarının da gösteri yürüyüşü ve açık hava toplantısı yapmaları imkan dahiline girmiştir. Balıkesir TÖS Şubesi hakkında, Devlet Personeli Sendikaları Kanunu'nun 14. maddesine göre açılan bir dava üzerine yapılan müracaatı karara bağlayan Anayasa Mahkemesi, «Mevzuatın uygulanmasına dair isteklerini açıklamak ve desteklemek amacıyla açık yer toplantı ve gösteri yürüyüşü yapamazlar» şeklindeki maddeyi Anayasa'nın 28. maddesine aykırı bularak iptal etmiştir. Böylece memurlar da artık demokratik direnme haklarını kullanabileceklerdir.

Sağcılar adliyeyi bastı!

Devrimci öğrenci lideri Deniz Gezmiş'in geçen haftaki duruşması sırasında sağcı gruplar adliyeyi basarak hadise çıkartmışlardır. Üçüncü Asliye Ceza Mahkemesi'nde yapılan duruşmasında da Gezmiş serbest bırakılmamış, duruşmadan çıkarken adliyede toplanan sağcı gruplar, «Kahrolsun komünistler», «Müslüman Türkiye» sloganlarıyla ve kişisel hakaretlerle saldırıya geçmişlerdir. Bu aleyhte gösteri devrimci öğrencilerle sağcı saldırganların çatışmasına yolaçmış, adliye dışına taşan olaylar sırasındaki taşlamada adliyenin camları kırılmıştır. Olayların durulmasından sonra tekrar toplanan sağcı öğrenciler bu kez Dev-Genç İstanbul Sekreterliğini taşlamışlardır. Uzun süreden beri bu gençlik örgütünü basmak için fırsat kollayan polisler de, olaylara müdahale etmek paravanası altında içeriye baskın yapmışlar ve 23 öğrenciyi nezarete atmışlardır. Sağcı saldırganlara hiçbir şey yapılmazken yakalanan devrimci gençler ilk duruşmaları sonunda serbest bırakılmışlardır. Olayların gazetelerde yansıtılış biçimi de Bâbıâli basınının gerçek çehresini ortaya koymuş, gazeteler sadece polisin ağzından verilen tahrif edilmiş bilgileri yayınlamakla yetinmişlerdir. Yukarıda, Dev-Genç'e yapılan baskından sonra devrimci öğrenciler nezarethaneye götürülürken görülmektedir.

10 kasım

Mustafa Kemal Anıldı

Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, ölümünün 31. yıldönümünde bütün yurtta törenlerle anılmıştır. Ankara'da yapılan törene, CHP Genel Başkanı İnönü, mümzin bronşit olduğu için ilk kez katılamamıştır. Anıt Kabir'deki törende 633 parlamento üyesinden sadece beş kişi bulunmuş, törene katılanlar da mozoleye gecikmeyle girmişlerdir. Cumhurbaşkanı Sunay da törene geç kalmış ve saat 9'u 5 geçe sirenler çalmaya başladıktan sonra mozoleye girerek çelenk koyabilmiştir. Cumhurbaşkanı Sunay, şeref defterini imzalarken de de bir yanlışlık yapmış, 10 Kasım yerine 9 Kasım diye tarih atmış, ancak başyaverin farkına varması üzerine yanlışını düzeltmiştir. Anıt Kabir'deki törende MP, GP, YTP genel başkanları da hazır bulunmamışlardır. 10 Kasım dolayısıyla gençlik kuruluşları da Ankara ve İstanbul'da çeşitli törenler düzenlemişler Türkiye'nin bağımsızlığı ve sömürü düzeninin değişmesi için mücadelede kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

Robert Kolej'de Olay

Atatürk'ün ölüm yıldönümü dolayısıyla Robert Kolej Yüksek Okulu'nda Öğrenci Birliği yöneticileri, Mustafa Kemal'in bağımsızlık ilkelerine uygun olarak Robert Kolej'in millileştirilmesini isterken, Robert Kolej'in lise kısmında asılan Atatürk ile ilgili afişler, Amerikalı bina amiri Anthony Carey tarafından indirilmiştir. Amerikalının bu küstahça davranışı R.K.Ö.B. tarafından şiddetle kınanmıştır.

Odalar Birliği'nde

Erbakan-Demirel çekişmesi neticesinde hükümetin son Odalar Birliği seçimleri hakkında verdiği erteleme kararı, Danıştay Dokuzuncu Dairesi tarafından bozulmuştur. Bu karara göre, Türkiye Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği Başkanı ve Yönetim Kurulu'nun en kısa zamanda yeniden seçilmesi gerekmektedir. Odalar Birliği'nde yeni karar uyarınca 25 Aralık'a kadar yeni seçim yapılması beklenmektedir. Danıştay'ın kararıyla, Demirel'in adamı Sırrı Enver Batur'un başkanlığı da hükümsüz olmaktadır.

Bayan Gandi'nin Savaşı!

Yeryüzündeki tek kadın başbakan olan Hindistan Başbakanı Bayan Indra Gandi, son zamanlardaki sola açık icraatı, parti yönetimini elinde bulunduran sağcı klik tarafından benimsenmediği için, üyesi bulunduğu Kongre Partisi'nden ihraç edilmiştir. Bilindiği gibi geçen temmuzda bu çekişme ilk olarak cumhurbaşkanı seçimi sırasında ortaya çıkmış, Kongre Partisi yöneticilerinin gösterdiği «tutucu» adaya karşı, Bayan Gandi, solcu V. Giri'yi cumhurbaşkanlığına seçtirmeğe muvaffak olmuştur. Daha sonra sağcılara karşı harekete geçerek bankaları devletleştirmiş, iktidara daha sosyalist bir yön vermeğe başlamıştır. Bayan Gandi'nin mücadelesi Hindistan'ı sola itebilecek bir önem taşımaktadır.

11 kasım

Başkan Sunay Moskova'da

Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay, on günlük bir resmi ziyarette bulunmak üzere Sovyetler Birliği'ne gitmiştir. Bir Sovyet uçağıyla Türkiye'den ayrılan Sunay'a 36 kişilik bir heyet refakat etmektedir. Sunay'ın ziyaretiyle ilk defa bir Türkiye devlet başkanı Sovyetler Birliği'ne gitmiş olmaktadır. Sunay'ı Moskova'da Sovyet Yüksek Prezidyumu Başkanı Podgorni karşılamıştır. Bilindiği gibi, Podgorni, daha önce Türkiye'ye Sovyet Parlamento Heyeti Başkanı olarak gelmiş bulunuyordu. Ziyaret sırasında her iki ülkeyi ilgilendiren sorunlar da görüşülecektir. Ancak karşılıklı iyiniyet havasına ihtiyaç olduğu bir sırada, 10 Kasım günü, Sovyetler'in çektiği «Atatürk» filminin Ankara televizyonunda gösterilmesinin «komünizm propagandası» yapıldığı iddiasıyla engellenmesi, iktidarın Türk-Sovyet ilişkilerine gereken önemi vermediğini göstermektedir. Bu olay, yüksek kademedeki ziyaretin tam bir dostluk havası içinde geçmesini sabote edici bir nitelik taşımaktadır.

1977'e kadar dış borç

Üçüncü beş yıllık kalkınma planı ile ilgili çalışmalar sırasında dış ödemelerle ilgili güçlüklerin giderilmesi yolunda verilen bir rapora göre, Türkiye 1977 yılına kadar dış borç almaktan kendisini kurtaramayacaktır. İktisadi Planlama Dairesi Başkanı Merih Celasun tarafından hazırlanan raporda 1972 - 1977 yılları arasındaki plan döneminde 950 milyon dolarlık dış yardıma ihtiyaç duyulacağı belirtilmektedir. Yozlaştırılan planlama çalışmalarında tahminlerin en iyimser ölçülerle yapıldığı dikkate alınırsa, Türkiye'nin bu tutumla 1977'ten sonra da borçtan kurtulamayacağı anlaşılmaktadır.

Hükümete güvenoyu

Yeni kurulan Demirel Hükümeti, Millet Meclisi'ndeki program görüşmelerinden sonra güvenoyu almıştır. Demirel'e ve Yeminliler'e karşı açıkça muhalefete geçen Bilgiç hizbi, partinin grup kararına uyarak Demirel programına müsbet oy vermiştir. Oylamaya 428 milletvekili katılmış, 263 lehte, 165 aleyhte oy kullanılmıştır. Bu arada 5 bağımsız ve 1 YTP'li de hükümete güvenoyu vermiştir.

12 kasım

A. Sına teslim oldu

Geçen haziranda meydana gelen öğrenci hareketlerinden sorumlu tutularak haklarında gıyabi tevkif kararı çıkarılan öğrencilerden sonuncusu olan ODTÜ'lü Ahmet Sina da teslim olmuştur. Bilindiği gibi, haklarında gıyabi tutuklama kararı olduğu halde polise teslim olmayan öğrencilerden Mustafa Taylan Özgür İstanbul'da polis tarafından öldürülmüş, Deniz Gezmiş İstanbul'da, İbrahim Seven Mardin'de, Sinan Cemgil Aydın'da, Yusuf Küpeli de Ankara'da yakalanmıştır.

General Giap Davası

Ahmet Angın'ın dilimize çevirdiği ve Habora Yayınevi'nin yayınladığı Vietnam Orduları Komutanı General Vo Nguyen Giap'ın «Vietnam'da Halk Savaşı ve Amerika» adlı kitabı hakkında açılan davanın duruşmasına devam edilmiş ve savcı Ahmet Angın'ın «komünizm propagandası» yaptığı iddiasıyla T.C.K. 142. maddesine göre cezalandırılmasını istemiştir. Bilindiği gibi, kitap, Amerika Birleşik Devletleri'nde bile ingilizceye çevrilmiş ve en çok satan kitaplardan biri olmuştur.

ANT'a yeni bir dava

Mustafa Taylan Özgür ile Mehmet Cantekin'in öldürülmesi ve Tunceli'de polisin halka karşı zor kullanması üzerine Doğan Özgüden'in yazdığı «Kanlı İktidar» başlıklı yazıdan dolayı dergimiz aleyhine yeni bir dava daha açılmıştır. Gedikli bilirkişiler Prof. Sulhi Dönmezer ve Prof. Recai Galip Okandan'ın verdikleri raporlara dayanılarak açılan soruşturmada savcılık, yazıyı yazan Özgüden'in ve basan sorumlu müdürümüz Alpay Kabacalı'nın «devletin emniyet ve muhafaza kuvvetlerini tahkir ederek» T.C.K.'nun 159. maddesini ihlal ettiklerini ileri sürmektedir. Kabacalı ve Özgüden verdikleri ifadede bilirkişi raporunu ve savcının iddiasını reddederek yazıda hükümetin kanunsuz icraatının eleştirildiğini belirtmişlerdir.

13 kasım

Sömürü aracı eğitim

Türkiye Mimarlar Odası, Ortak Pazar'da Türkiye gibi geri bıraktırılmış ülkelere karşı hazırlanan yeni bir tuzağı kamuoyuna açıklamıştır. Verilen haberlerde, Ortak Pazar'a dahil ülkelerin üniversitelerinde aynı derslerin okutulması ve mezunlara bir örnek diploma verilmesi için çalışmaların ilerlediği, «geçiş dönemine girmeye hazırlanan Türkiye ve Yunanistan'ı da içine alması beklenen bu anlaşma uyarınca, Ortak Pazar diploması taşıyanların diğer ülkelerden gelenlere tercih edileceği» bildirilmektedir. Mimarlar Odası'nın belirttiğine göre, «Geri bıraktırılmış Ortak Pazar ülkeleri, Ortak Pazar'ın gelişmişleri için beyin üreteceklerdir. Bu haberlerin kısaca yorumu budur. Bu uygulama yapılırsa, gelişmiş ülkelerin yetişmiş eleman açıkları kapanacak, buna karşılık geri bıraktırılmış ülkelerin açığı günden güne büyüyecektir.» Mimarlar Odası, Türkiye'nin uyanık güçlerini, yeni başveren bu korkunç tuzak karşısında seslerini yükseltmeye çağırmaktadır.

Yeni Dünya Oyuncuları

Yeni Dünya Oyuncuları adı altında kurulan devrimci bir *tiyatro topluluğu 15 Kasım'*dan itibaren Aksaray TÖS Salonu'nda temsillerine başlamıştır. İlk oyun Malraux'nun İspanya İçsavaşı'nı anlatan Umut romanı ile Brecht'in Carrar Ana'nın Silahları oyunundan yapılan yeni bir uygulamadır.

14 kasım

Silivri'de tutuklandılar

Silivri İlçesi'ndeki Esece Çiftliği arazisinin köylüler tarafından işgal edilmesi için kışkırtmada bulundukları iddiasıyla iki öğrenci tutuklanmıştır. Namık Kemal Bayar adındaki Hukuk Fakültesi öğrencisi ile Çapa Yüksek Öğretmen Okulu öğrencisi Muzaffer Oruçoğlu, ifadelerinde, köylülerin genel durumunu öğrenmek ve bu olaya karşı nasıl bir tavır takındıklarını görmek üzere oraya gittiklerini söylemişlerse de, tutuklama kararı verilmiş ve Silivri Cezaevi'ne gönderilmişlerdir. Ayrıca, Ali Arslantürk adındaki bir köylü de, işgal olayını tahrik ettiği iddiasıyla Çorlu'da tutuklanmıştır. Bu baskılara rağmen, köylüler ağanın gaspına karşı direnmekte, İstanbul'dan kafilelerle giden öğrenciler de köylülere destek olmaktadırlar. Bu durum karşısında paniğe kapılan Silivri Kaymakamı, öğrencilerin Değirmenköy'e sokulmamasını emretmiştir. Kaymakamın bu kararı, anayasa teminatı altındaki seyahat hürriyetinin açıkça ihlalidir.

Sarıca eylemli Daçent

Bir süre önce doçentliğe yükseltilmiş bulunan Dr. Murat Sarıca, profesörler kurulunun bu defaki toplantısında eylemli *doçent yapılarak* İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Devletler Umumi Hukuku Kürsüsü'ne tayin edilmiştir. Toplantıda Sarıca lehine 30, aleyhte 8 oy kullanılmış, 10 üye de boş oy vermişlerdir. Doç. Dr. Murat Sarıca'ya yeni görevinde başarılar dileriz.

15 kasım

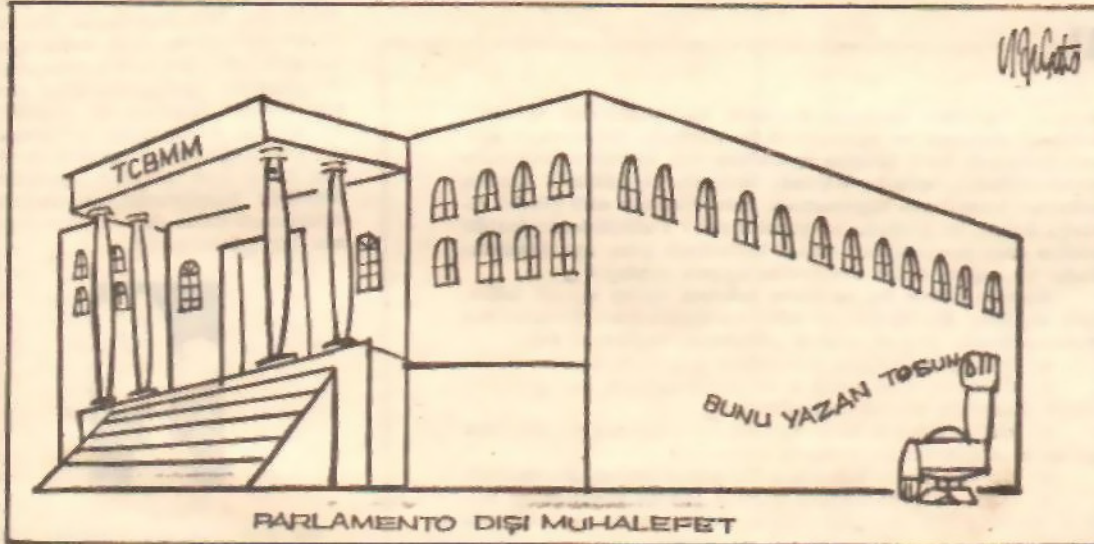
Spor - Toto rezaleti

Halkın devrimci potansiyelini köreltmek için uydurulmuş burjuva kurumlarından biri olan Spor Toto'da yeni bir rezalet ortaya çıkmıştır. Bilindiği gibi, Spor Toto idaresi, her yıl totoyu en çok teşvik eden gazetelere ödül vermektedir. Ancak, Ankara Spor Yazarları Derneği'nin kamuoyuna açıkladığına göre, birçok gazete bu ödülü kazanabilmek için hemen her gün «reklam» niteliğinde toto yayını yapmaktadır. Böylece Toto idaresi 3 milyon liraya yaptırabileceği reklamı 200 bin liralık ödülle sağlarken, halk kitleleri de tam bir beyin yıkamaya tabi tutulmaktadır. Ankara Spor Yazarları Derneği, bu toto rezaletine karşı mücadele açmıştır.

Yine dümensuyundayız

Çin'in Birleşmiş Milletler'e alınması teklifi genel kurulda Amerikancı delegasyonların oylarıyla reddedilmiştir. Türkiye delegasyonu da, Birleşmiş Milletler'de Amerika ile birlikte Çin aleyhinde oy kullanmak suretiyle emperyalizmin dümensuyunda yürüdüğünü bir kez daha belgelemiştir. Oylamada Çin aleyhinde 56, lehinde 48 ülke oy kullanmış, 21 ülke de çekimser kalmıştır. Çin'in Birleşmiş Milletler'e alınmasına karşı çıkanlar azınlıkta olmakla beraber, bir ülkenin teşkilata alınabilmesi için üçte iki çoğunluk gerekmektedir.

·GÖZ GÖRE· YALÇIN ÇETİN·

HAFTANIN YORUMU

DOĞAN ÖZGÜDEN

Asıl mücadele!

TÜRKİYE sosyalistlerinin ilgiyle izledikleri TİP Genel Yönetim Kurulu toplantısı, dergimizin elinize ulaştığı gün büyük bir ihtimalle sonuçlanmış ve kurul üyelerinin ne derece sorumluluk duygusuyla hareket edebildikleri anlaşılmış olacaktır. Alınan sonuçlar, şüphesiz, dergimizin gelecek haftaki sayısında enine boyuna incelenerek gerektiği şekilde değerlendirilecektir. Aybar yönetimi yıkılabilmişse, dergimizin geçen sayısında da belirtildiği gibi, partinin devrimci bir çizgiye oturtulması için ilk büyük adım atılmış olacaktır. Ancak bu adım ister atılmış, ister atılamamış olsun, Türkiye sosyalistlerinin mücadelesi bitmiş olmayacaktır. Bir kere şunu kesinlikle bilmek gerekir ki, Aybar yönetiminin yıkılması, partinin içinde bulunduğu çıkmazdan kurtulabilmesi için nihai bir operasyon değil, bir başlangıçtır. Bugün TİP, Aybar yönetimi ve düne kadar onunla yönetim ortaklığı halinde bulunanlar tarafından parlamentarizme ve popülizme öylesine saptırılmıştır ki, mevcut genel yönetim kurulu içinde sonradan Aybar'a karşı çıkmış, fakat Aybar'ın sorumluluklarını yıllardır paylaşmış, onun yönetim ve tasfiye metodlarını benimsemiş kimselerden kurulacak heyetler de partiyi sosyalist çizgiye oturtmak iktidarında olamayacaklardır. Evvelce belirttiğimiz gibi, böyle bir heyetin fonksiyonu, sadece ve sadece alt kademe kongrelerinin Aybar'ın despotik yönetimine göre daha demokratik bir ortam içinde yapılmasını sağlamaktan öte gidemeyecektir.

ŞU halde, partiyi sosyalist çizgiye oturtma *mücadelesinde asıl büyük sorumluluk*, TİP'in alt kademelerindeki militanların omuzlarına yüklenmektedir. Gerçi Aybar yönetimi sekiz yıldır parti içerisinde sosyalizmin bilimi ışığında eğitilmiş sağlam bir militan kadro yetiştirilmesine imkan tanımamış, küçük burjuva politikacılığını, oy avcılığını **«sosyalist mücadele»** sanan, anayasa maddelerini ve yetersiz parti programını **«sosyalizm»** belleyen, hiçbir eğitimden geçmemiş, yeteri kadar bilinçlendirilmemiş işçileri ve sendikacıları yönetim kurullarında çoğunlukta tutmayı **«işçi sınıfı öncülüğü»** sayan bir kadro yaratmak yolunu tutmuştur. Bu şartlandırmalar içerisinde TİP'in alt kademelerinde partiyi gerçekten sosyalist kılacak bir mücadele beklenebilir mi? İlk bakışta bu soruya olumlu cevap vermek oldukça güçtür. Ama unutulmamalıdır ki, sosyalistlerin eğitimi sadece parti programı, Aybar'ın demeçleri, genelgeleriyle olmamaktadır. Aybar'ın burjuva gazetelerine verdiği demeçlerde, **«Biz fukara partisiyiz. Gazetemiz yok. Dergimiz yok. Yayınlarımız yok...»** diye sızlanmasına rağmen, bugün Türkiye'nin dört bir yerinde yüzlerce gazete, dergi, yayınevi emekçi kitleleri bilinçlendirmek, sosyalizmin bilimini öğretmek için her türlü maddi ve manevi baskıyı göze alarak mücadele etmektedir. Bugün TİP bünyesinde, Aybar'ın kontrolu dışında bu yayınlarla bilinçlenmiş, bir kadro, azınlıkta da olsa, mevcuttur.

ŞÜPHESİZ bu bilinçli militanların her konuda görüş beraberliği halinde olduklarını düşünmek mümkün değildir. Nitekim çeşitli yayın organlarında girişilen polemikler, yapılan tartışmalar böylesine yüzde yüz beraberliğin söz konusu olmadığını göstermektedir. Ama, kendilerini küçük burjuva kuyrukçuluğuna kaptırmış sözümona sosyalistler hariç, tüm sosyalistler, sosyalizmin çeşitli varyasyonları olmayıp bir tek sosyalizm olduğunda, ancak sosyalizme varma yolunda işçi sınıfının öncü örgütünün devrimci ittifaklar kurabileceğinde, fakat bu ittifaklarda da öncünün mutlak surette işçi sınıfı örgütü olacağında, bu öncü örgütün yaratılması için sosyalizmin bilimi ışığında derinlemesine örgütlenme ve teorik eğitim yapılması gereğinde birleşmektedirler. Anlaşmazlık, işçi sınıfı öncü örgütünün hangi sınıf ve tabakalarla ittifak kurabileceği konusundadır. Ki bu da, Türkiye'de üretim biçiminin ve sınıfların yapısının bilimsel şekilde saptanamamış olmasından ileri gelmektedir. Ancak bu konuda da umut verici çalışmalar yapılmaktadır. Komprador kapitalizmin yapısının belgelerle açıklanması, milli burjuva görüntüsündeki çıkışların gerçekten milli burjuvazi niteliğinde olup olmadığının irdelenmesi, devrimci görüntüdeki bürokrasinin tarihi kökenlerinin ve son zamanlarda büyük sermaye ile kurduğu bağlantıların ortaya konulması, herhalde tüm sosyalistleri sağlıklı yargılara götürecektir. TİP'in gerçekten sosyalist bir kimliğe kavuşturulması da, alt kademelerdeki militanların bu konuları gerekirse ilçe ve il kongrelerinde de tartışarak bir bütünlüğe varmaları ve partiyi sosyalist çizginin dışında bırakan gelmiş geçmiş yöneticilerin karşısına yekvücut olarak çıkmalarıyla mümkündür.

A. P. içinde işbirlikçi sermayeye karşı mücadele

SON seçimlerde, hattâ ondan önce Odalar Birliği Kongresi sırasında Erbakan Olayı ile başlayan «milli burjuva» gösterisi, geçen hafta Bilgiç'çilerin, Demirel'in başında bulunduğu Yeminliler Grubu'na karşı «dosyalı muhalefet» yapacaklarını açıklamalarıyla yeni bir aşamaya girmiştir.

Grup yönetim kurullarından ve kabineden tasfiye edilen Bilgiç'çiler, Yeminliler hizbini ve Demirel'i yıpratmak üzere çeşitli yolsuzluk dosyaları hazırlamaktadırlar. Bilgiç'çilerden eski Grup Başkan Vekili Ethem Kılıçoğlu, bir gazeteciye verdiği demeçte, bir menfaat şebekesine karşı mücadele açtıklarını belirterek, «Menfaat şebekesi deyiminin ne olduğunu, zamanı geldiğinde ortaya atacağız» demiş ve şöyle devam etmiştir:

«Şimdi bir takım gerçekleri söyledin mi komünist olursun bu ülkede. Muayyen bazı insanları zengin etmek için kurulmuş şirketler var. Dört beş yılda 40-50 milyon kazanan insanlar var. Kotaları inceleyin, bilinen bazı şirketlerin altını kazıyın, çıkar isimler bir bir. Bir fındık mevzuu var Giresun'da.. Üç kardeş, her biri bir partiden... Bir demir işi var. Bir gübre sanayii meselesi var, kim kiminle temas halinde. Halkın menfaatlerini savunmaktan hâlâ telefonu borçla kapatılan bir insan olmaktan başka günahımız ne?

«Cam kırılır. Camın kırıldığını ben de söylerim, Brejnev de söyler. Komünist t..i oluruz biz. Bırakalım bunları. Bakın bir örnek vereyim daha: Sosyal meskenler nerelerde yapılacaktı? İzmir'de, İstanbul'da, gecekondu bölgelerinde... Bazı arkadaşlar bölgelerinde yaptırdılar. AP il ve ilçe başkanlarına ve üyelerine verdiler. Listesi var bunun bende. Şimdi bunları gruba getirmek partiye ihanet mi olacak?»

Kılıçoğlu'nun bu konuşmasındaki «Şimdi bir takım gerçekleri söyledin mi komünist olursun bu ülkede...» cümlesi, aslında, seçim kampanyası sırasında Erbakan'ın söylediği «Teşhislerde sol ile birleşiyoruz» şeklindeki cümleyle tamamlaşmaktadır. Türkiye'de büyük komprador burjuvazisinin dışında kalan bir Anadolu burjuvazisinin, aradaki uçurumun gittikçe açıldığını gördüğü içindir ki, işbirlikçi sermayeye ve onun siyasi temsilcilerine karşı daha dikkatli davranmağa başlamış, gerçekleri inceleyip dosyalar düzenlemeğe kalkışınca da, Sol'un şimdiye kadar koyduğu teşhislerin Moskova papağanlığı olmadığını farketmiştir.

Bu gelişmeye basında en doğru teşhis koyanlardan biri, Milliyet yazarı İsmail Cem olmuştur. AP'deki çatışmanın nedenlerini araştıran yazısında şöyle demektedir:

«Meselenin temel nedeni AP'de ifadesini bulan değişik maddi çıkarların artık uzlaşamaz duruma gelmesidir.

«Türkiye'nin bir süredir giriştiği sanayileşme çabaları, her ne kadar Batı modelinden çok değişikse de, ekonomik çıkar grupları arasında Batı'dakine benzer oluşumlar yaratmıştır. Bazı malların daha ileri üretim tekniğiyle meydana getirilmeleri, aynı alanda faaliyet gösteren imalatçıları çok zor durumda bırakmıştır. Örneğin yabancı sermaye ortaklığıyla kurulan yeni bir tuz fabrikası karşısında, geleneksel metodlarla üretim yapan öteki tuz imalatçıları mallarını satamaz olmuşlardır. Bu çelişmelerin, hele Ortak Pazar dönemine girdikten sonra daha da artacağı ileri sürülebilir. Özellikle Anadolu kuruluşları bu kez, Batı'nın üstün kaliteli mallarını da karşılarında bulacaklardır.

«Ekonomideki değişimin kaçınılmaz olarak bazı zümrelerin aleyhine gelişmesi, alınan payların dengesizliğinde de ortaya çıkmakta ve yeni bir çelişmeye yolaçmaktadır. Prof. Erbakan'ın çeşitli örneklerle ortaya koyduğu üzere, ekonomik mekanizma büyük şehir tüccarından yana işlemekte, Anadolu tacirleri kendilerini üvey evlat bilmektedir. İthalat kotalarında aslan payı üç dört şehrin tüccarına ayrılmakta, Odalar Birliği'ni onlar yönetmektedir. Gene Erbakan'ın ifadesiyle, Anadolu bankalarında toplanan mevduatı Anadolu halkı yatırmakta, ancak bu para kredi olarak büyük şehir tüccarına verilmektedir.

«Ekonomik şartların gelişmesi, kaçınılmaz şekilde bazı zümrelerin varlığını tehlikeye sokmakta, bazılarının da ortadaki değerden gönüllerince pay almalarını engellemektedir. Bu durumun gene kaçınılmaz olarak yıldan yıla ağırlaşması, gelişmeleri keskinleştirmiş ve çizgileri eş olan çıkarları bir arada barınamaz hale sokmuştur.

«AP'nin talihsizliği bütün bu çelişen çıkarları ve zümreleri kendi çatısı altında bulundurmasından ileri gelmektedir.»

Aynı konuda Kemal Bisalman da, Milliyet'teki fıkrasında şöyle demektedir:

«Küçük burjuva önce Erbakan'ın öncülüğünde ekonomik örgütlerde çıkış yaptı.. Muvaffak olamayınca da iş siyasal sahaya intikal etti.. Neticede küçük ve büyük burjuvadan oluşan AP'nin içinde filizlenip, kesin bir zıtlaşma halini aldı...

«Artık komprador burjuvazisinin ve finans kapitalin adamı Süleyman Bey ve takımının küçük burjuvadan yana görünen Bilgiç'çilerin tek hedefi olduğunu söyleyebiliriz!.

«Hiç kuşkusuz, Erbakan gibi Bilgiç'ciler de solun paraleline girecekler.. Ve karşı tarafa en can alıcı hücumu, sol sloganlarla yapacaklardır... Hem de; «Bir takım gerçekleri söylemek komünistlik mi?» diyerek..

«Harekette memleket adına iki yönlü fayda vardır.. Birincisi; gerçekten de bu memlekette bazı şeyleri söylemenin komünistlik olmadığını vatandaşın anlaması.. İkinci de; eğer küçük burjuvalar, Erbakan hareketinde yedikleri gibi, Bilgiç hareketinde de finans kapitalden bir tokat yerlerse, bir kısmının giderek «Devrimci bir görüntü» alması...

«Şimdilik Bilgiç'çilerin eylemi «Demirel ekibinin kirli çamaşırlarını ortaya sermek» şeklinde oluşuyor..»

Bu çelişkiler ve siyasal alandaki yansıması gün geçtikçe daha da artacaktır. Zira ANT'ın defalarca açıkladığı gibi yabancı sermaye ile işbirliği yapan ve ileri teknoloji kullanan Koç Holding, OYAK (Subay Holding), Hastaş Holding gibi holdingler her geçen gün Türkiye ekonomisinde biraz daha ağır basmaktadır. Bu hafta orta sayfalarımızda verdiğimiz Koç İmparatorluğu Dosyası ve holdingler savaşı, komprador burjuvazi ile geri teknolojiye mahkum ve her türlü imkanlardan yoksun Anadolu burjuvazisi arasındaki uçurumun daha da büyüyeceğinin bir göstergesidir.

Bu noktada sosyalistler için önemli bir sorun ortaya çıkmaktadır. Özellikle «ittifak» sözünü dillerinden düşürmeyenler için...

Bu, gerçekten bir «milli burjuva» hareketi midir? Eğer öyleyse, bilimsel sosyalizmin asgari programını gerçekleştirmek için emrettiği devrimci ittifakları sosyalistler kimlerle yapacaktır? Subay holding gibi kurumlarda komprador burjuvazi saflarına katılan «kemalist» görüntüsündeki bürokrasi ile mi, yoksa emperyalizmin ve komprador burjuvazinin karşısında saf tutmaya başlayan «takunyalı, hilafetçi» görüntüsündeki Anadolu burjuvazisi ile mi?

Üniversite açılırken

Türkiye üniversiteleri, özellikle İstanbul üniversitesi çağdaş bilim ve eğitimin verilerine ulaşamamış, dünyada ortaçağ zihniyetiyle yönetilen bellibaşlı üniversitelerden biri durumunda kalmıştır.

Üniversitelerimizin bu üzücü durumdan kurtarılması aşağıda sıralayacağımız konuların çağımızın gereklerine uygun bir biçimde düzenlenmesiyle kısmen mümkündür; kısmen diyoruz çünkü, üniversite düzeni tüm eğitim düzeninden ve yurt düzeninden bağımsız değildir. Bundan ötürü onlardan bağımsız olarak değiştirilemez.

1 — Üniversite Yönetimi: Üniversiteyi oluşturan başlıca unsurlar öğretim üyeleri ile yardımcıları ve öğrencilerdir, öğretim üyelerinin ve üniversitenin varlığı, geniş ölçüde öğrencilerin var olmasına bağlıdır. Yapılan her türlü tasarruf doğrudan yada dolaylı olarak öğrencilerle ilgilidir. Oysa yönetim bu unsurların dışında yürütülmekte, bütün direnişlere rağmen bu statünün devamı için ısrar edilmektedir.

Şimdi biz soruyoruz: Üniversite ve fakültelerin yetkili kurul ve organlarına öğretim üyesi yardımcıları ile öğrencilerin söz ve oy hakkına sahip olarak katılmasından, ayrıca bu kurul ve organların seçimlerine katılmalarından kimin hesabına korkuluyor? Bütün unsurların yetkili kurullarda söz ve oy hakkına sahip olmaları daha demokratik bir oluş değil midir? Tek bir unsurun hakimiyeti DESPOTİZM değil midir?

Biz üniversite yönetiminin demokratik bir biçime dönüşümünü, üniversitenin bütün unsurları hesabına kurtuluş ve ümit ışığı olarak görüyoruz.

2 — Eğitim ve Bilimsel çalışmalar: Üniversitelerin asli görevi, toplumun geleceğine ışık tutmak ve topluma müsbet bir yön vermek amacı ile eğitim ve bilimsel çalışmalar yapmaktır. Devletin milyonları bu görev için üniversite denen kuruluşların finansmanına ayrılmaktadır. İlk akla gelen soru üniversitemizde bu görev anlayışı var mıdır? Öğretim üyelerimiz günde kaç saatlerini eğitim - bilimsel çalışma ve öğrencileri ile görüşüp tartışmaya ayırabilmektedirler? Halkın aydınlanması, kültürel seviyenin yükseltilmesi, teknik, iktisadi, hukuki, ve kültürel alanda bilimsel kuralların saptanması üniversitenin asli görevi olduğu halde, bu konuda ne yapılmıştır? Fakültelerde tatbik edilen ders programları hangi kıstaslara göre ayarlanmaktadır ve çağ'ın bilim seviyesine uygun mudur?

Kanaatimizce bu sorulara müsbet cevap almak mümkün değildir. Biz eğitim ve bilim çalışmalarının Türkiye'nin menfaatlerine uygun olarak gelişimini sağlamak için:

a) Tam gün çalışma sisteminin uygulanmasını,

b) Öğretim üyelerinin mali imkanlarının tam gün çalışma karşılığı olarak artırılmasını,

c) Üniversitenin halk eğitimi ve toplumu aydınlatma görevini sağlama amacına yönelmesini,

d) Üniversitenin bağımsız bir yayın organı kurmasını,

e) Ders programlarının çağdaş bilmin gereklerine uygun bir biçimde objektif olarak saptanmasını gerekli görüyoruz.

3 — Öğrenci sorunları: Öğrencinin barınma, beslenme, sağlık, burs, kitap ve kütüphane, spor ve eğlence, lokal v.s. birçok sorunu vardır ve bunların hiçbiri çözüme ulaşmamıştır. Hattâ bazılarının istismar edildiği de görülmektedir. Maddi imkansızlıklar içinde mağdur olan arkadaşlarımıza hiçbir yardım eli uzanmamış, anayasamızın 50. maddesinin gerekleri yerine getirilmemiştir. Öğrencinin medikal ihtiyaçlarının tatmini iptidai şartlarda kalmıştır. Öğrencilerin boş zamanlarında oturabileceği lokaller yok denecek kadar azdır ve bu, onları kahve köşelerine mahkum etmektedir. Öğrenciye ucuz kitap temini sağlanmamıştır. Spor'la ilgili görünür hiçbir faaliyet yoktur.

Bütün bunlardan çıkaracağımız bir sonuç vardır: Üniversitenin düzeni bozuktur, yeniden kurmak gerekir. Özlemimiz demokratik üniversite'yi kurmaktır. Zafer menfaatçı grupların değil bizim olacaktır.

Şuayip DİLMEN

DEV-GENÇ Sekreteri, Anıta bomba koyduğu iddiasiyle yakalandı

Geçen Cuma günü, Üniversite bahçesindeki Atatürk anıtında bulunan dinamitli bombanın. Devrimci Gençlik Federasyonu Genel Sekreteri Cihan Alptekin tarafından konduğu, polis tarafından açıklanmıştır. Federasyonun Il Sekreterliğinde yapılan aramada ise, dış kısımları Atatürk anıtına konulanınkine benzeyen iki molotof kokteyli ele geçirilmiştir.

İçişleri Bakanlığından:

Karar Sayısı: 7679

1 — 1250 lira maaşlı Emniyet Başmüfettişi olup 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince Ankara Emniyet Müdür Muavinliğinde istihdam edilmekte olan M. Hilmi Yaşar Yiğit'in 1250 lira maaşlı Samsun Emniyet Müdürlüğüne almakta olduğu maaşla tayini ile sözü geçen Kanunun 2 nci maddesi gereğince kendi maaş ve kadrosu ile yine Ankara Emniyet Müdür Muavinliğinde istihdamı;

— 800 lira maaşlı 3 üncü sınıf Emniyet Müdürü olup 5439 sayılı Kanunun 2 nci maddesi gereğince Emniyet Genel Müdürlüğü 1 inci Şube Müdürlüğünde istihdam edilmekte olan Oktay Engin'in, münhal bulunan Emniyet Genel Müdürlüğü 950 lira maaşlı 1 inci Şube Müdürlüğüne almakta olduğu maaşla terfian tayini;

● Atatürk Anıtına bombayı Dev - Genç Genel Sekreteri'nin koyduğuna dair gazetelere polisin verdirdiği haber (üstte) ve onbeş yıl önce 6-7 Eylül olaylarına yol açan mahut bomba olayı kahramanı Oktay Engin'in Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Şube Müdürlüğü'ne tayinine dair Resmi Gazete'de çıkan kararname...

Devrimci gençliğe karşı yeni polis komploları !

RESMİ Gazete'de bir tayin kararnamesinin yayınlanmasının üzerinden iki hafta geçmeden, İstanbul'da hinoğluhince hazırlanmış bir oyun sahneye kondu.

Resmi Gazete'nin 28.10.1969 tarih ve 13338 numaralı nüshasında İçişleri Bakanlığı'nın şu kararnamesi yeralıyordu:

«800 lira maaşlı üçüncü sınıf emniyet müdürü olup 5439 sayılı kanunun 2. maddesi gereğince Emniyet Genel Müdürlüğü 1. Şube Müdürlüğü'nde istihdam edilmekte olan Oktay Engin'in, münhal bulunan Emniyet Genel Müdürlüğü 950 Lira maaşlı 1.'nci Şube Müdürlüğü'ne almakta olduğu maaşla terfian tayini...»

12.11.1969 tarihli gazetelerin birinci sayfalarında ise şu haber okunuyordu:

«İstanbul Üniversitesi bahçesindeki Atatürk Anıtı'na konulan bomba olayının sanığı olduğu iddiasıyla polis tarafından aranan Hukuk Fakültesi öğrencisi Cihan Alptekin, dün gece DEV - GENÇ İstanbul İl Sekreterliği'nde yapılan arama sırasında yakalanmıştır.»

Görünüşte iki yazı arasında herhangi bir ilişki kurmak gerçekten çok güçtür. Ancak 15 yıl öncesini, hattâ Yassıada duruşmalarını hatırlayabilenler, biraz düşünürlerse, bu iki yazı arasındaki ilişkiyi çok çabuk bulabilirler.

Bilindiği gibi, İngiliz emperyalizminin Kıbrıs'ta Türklerle Rumları birbirine düşürdüğü, Türkiye ile Yunanistan'ın arasına nifak soktuğu günlerde, Mustafa Kemal'in doğduğu Selanik'teki eve bir bomba konmuş, bunun üzerine basın **«Palikaryalar Atamızın evini bombaladı»** diye kıyametleri kopartmış, körüklenen bu infial havası içerisinde meşhur 6/7 Eylül olayları patlak vermişti.

Ne var ki, sonradan Atatürk'ün evine bomba konması olayının bizim polisin bir tertibi olduğu, Oktay Engin adında bir gencin bu işi yapmakla görevlendirildiği iddiası ortaya atılmış, fakat zamanın iktidarı, baş sorumlu kendisi olduğu için olayı örtbas etmiş, 27 Mayıs'tan sonra olay tekrar ele alınmış ve bu Oktay Engin bulunarak hakim huzuruna çıkartılmış, fakat delil yetersizliğinden dolayı yakayı kurtarmıştı.

İşte Türkiye Cumhuriyeti Emniyet Genel Müdürlüğü'nde bir süreden beri 1. Şube Müdürlüğü yapmakta olan ve iki hafta önce de bu göreve asaleten tayin edilen Oktay Engin, işte o Oktay Engin'dir.

Türkiye'de siyasi olaylara ve gençlik hareketlerine Emniyet Genel Müdürlüğü Birinci Şube Müdürü'nün baktığı dikkate alınırsa, İstanbul Üniversitesi bahçesindeki Atatürk Anıtı'na bomba konulması olayı daha bir aydınlık kazanacaktır.

Bu olayda da aynı polis taktiği uygulanmış, Atatürk'ün Anıtı'na sabahın erken saatlerinde bir bomba konmuş, ondan sonra iktidarın uzun süreden beri diş bilediği Dev.Genç (eski adıyla FKF)'in icabına bakmak üzere olay istismar edilmiştir. İktidarın devrimci gençlik örgütlerine düşmanlığı o kadar alenidir ki, Süleyman Demirel yeni hükümetin kuruluşu dolayısıyla parlamentoda yaptığı konuşmada, **«Bazıları da FKF adıyla çeteler kurup kargaşalıklar çıkararak milleti canından bezdirmişlerdir»** diyebilmektedir.

Fakat tertip o kadar sırıtmaktadır ki, nezaret altına alınan Dev.Genç Sekreteri Cihan Alptekin ve arkadaşları mahkemeye sevkedilir edilmez, hakim tarafından serbest bırakılmıştır.

Polisin, devrimci gençliğe karşı tertipleri bundan ibaret de değildir. Emniyet teşkilatı, devrimci gençlik liderlerine karşı tam bir intikam hissiyle hareket etmektedir. Mustafa Taylan Özgür'ün İstanbul'da bir polis tarafından hunharca öldürülmesi bunun en somut örneğidir.

Bir başka örnek de, FKF eski Genel Başkanı Yusuf Küpeli'nin, geçen hafta yakalandıktan sonra, kendisine yataklık ettikleri iddiasıyla tutuklanan dört arkadaşıyla birlikte İçişleri Bakanı Haldun Menteşeoğlu'nun huzurunda Ankara Emniyet Müdürü İbrahim Ural tarafından gazetecilere adi bir cani gibi teşhir edilmesidir. Emniyet Müdürü, Küpeli ve arkadaşları Mustafa Kemal Cankıran, Bingöl Erdumlu, Sema Hallı ve Aydın Karagözoğlu'nu gazetecilere teşhir ederken, **«Küpeli büyük konuşmuş, polis beni yakalayamaz, demiş. Ama polis yakaladı, hem de toplum polisi arabasıyla emniyete getirdi»** diyerek makamının resmiyet ve ciddiyetini hiçe saymıştır.

Devrimci gençliğe karşı kanunsuz tutumu artık iyice açığa çıkan polis, çeşitli komplolar, tertipler, cinayetler yanında, gençlerin arasına çok sayıda ajan da sokmuştur. Bunlardan Muzaffer Köklü'nün bir gazetede tefrika edilen ifşaatı hatırlardadır. Bir diğerini de Dev - Genç Genel Başkanı Atilla Sarp geçen hafta açıklamıştır. Bu açıklamaya göre Tarım Fakültesi'nden Abdurrahman Özkan adında fakir bir genç polise para karşılığı ajanlık yaptığını itiraf etmiştir.

Hiç şüphe yok ki, egemen sınıfların çıkarlarını korumakla görevli polis, emperyalizme ve bozuk düzene karşı savaşan gençlik örgütlerinin, siyasi partilerin içine ajanlar sokacaktır. Bu ajanlar, devrimci eylemleri yanlış istikametlere saptırmak için her türlü provokasyonlara başvuracaklardır. Bu ajanlar, en güvenilen, hattâ büyük yetkiler taşıyan gençler arasında da bulunabilir.

Yeni bir eylem dönemine girmekte olan devrimci gençlik, bu ajanların provokasyonlarına karşı çok dikkatli olmak zorundadır.

ADNAN ÖZTRAK
— Atatürk filmine de sansür! —

Ankara Televizyonundaki Skandal !

Altan YALÇIN

12 Kasım 1969 tarihli gazete haberleri:

«TRT 10 Kasım'da ihtilalcilik Propogandası yaptı... Ruslar tarafından hazırlandığı ve Atatürk'ün gösterilmesini yasakladığı öğrenilen bu filmde Atatürk'ün bir ihtilalci olduğu teması işlenmiş...» **(Son Havadis, 12 Kasım sayısı)**

«... Önceki gece Atatürk için hazırlanan özel programın televizyonda verildiği sırada Genel Müdür Adnan Öztrak televizyon dairesine gelmiş ve Sovyet Rusya tarafından Cumhuriyetin Onuncu Yıldönümünde çekilen filmin gösterilmesini durdurmuştur... Öte yandan yetkililerin belirttiğine göre, Sovyetler «Türkiye'nin Kalbi» adlı 35 yıllık dökümanter filmi uzun bir süre önce Turizm ve Tanıtma Bakanlığına hediye etmişlerdir...» **(Milliyet)**

«ATATÜRK İLE İLGİLİ TELEVİZYON YAYININA EL KONDU

«Öztrak TV dairesi Başkanı Öngören'i görevinden aldı.... Bunun üzerine Öztrak gece saat 22.30 sıralarında televizyona gelerek duruma elkoymuş ve yayının kesilmesini emretmiştir...» **(Cumhuriyet)**

İşte Ulusal Yas Günü Ankara Devlet Televizyonu'nda meydana gelen skandal'ın haberleri bunlar. Gazetelerimiz ayrıca TRT Genel Müdürünü böyle bir gafa iteleyen gerekçeleri de vermekten geri durmamışlar. «Sabaha kadar sağcılar, Atatürk'ün şeriat, gericilik aleyhine söylediği sözlerin televizyonda yayınlamasına kızarak telefonlar etmişler vd.»

«Türkiyenin Kalbi Ankara», **Cumhuriyetin Kuruluşunun 10. yılı dolayısıyla hükümet tarafından Türkiye'ye davet edilen ünlü yönetmen Yuptkeviç tarafından yapılmıştır.**

Yeryüzünde ilk ulusal bağımsızlık savaşını veren genç Türkiye'nin başarılarını, önderini şiirsel gerçekçilikle belgeleyen Yutkeviç'in filminin yayın sırasında TV'den kaldırılması; üstelik bunun ulusal yas gününde tezgahlanması, yeryüzünde eşine ancak Türkiye'de raslanabilecek bir saygısızlıktır. Bu saygısızlık Atatürk'e yapılmıştır. Bu saygısızlık Türkiye halkına yapılmıştır.

Tezgahlanmak istenen oyun nedir? Türkiye'de devlet televizyonu, üstelik özerk olduğunu bağıran devlet televizyonu, bir takım gerici umacıların telefonları ile mi sansür edilmektedir? Yada Sükan'ın raporu, ardından TV'de 35 yıl önce (kendi yönetmenlerimizin yetersizliği ve ilgisizliği yüzünden Sovyetlerden getirtilen ünlü yönetmene) çevriltilen belge filminin yasaklanması, bir gözdağı verme politikasının öncüleri midir?

Ulusun bağımsızlık savaşını ve onun önderini saygıyla andığı 10 Kasım'da TRT Genel Müdürü, gecenin karanlığını televizyona da sokmakla neyi başarmıştır? Devrimciliğini mi kanıtlamıştır böylece? Ya da Atatürk'e olan inanışını mı? Elbette Türkiye ve halkının TV'sinde çeşitli nedenlerle bağımsızlık savaşımız işlenecektir. Çünkü TRT Kurumu o bağımsızlık savaşını veren bir halkın ödediği vergilerle ayakta durmaktadır. Kurtuluş savaşımızın 10. yılında, başarıların sevinci ve atılımları kaybolmadan çevrilen Türkiyenin Kalbi Ankara», gerçekte o günlerden bizlere kalan değerli bir belge niteliği taşımaktadır. Filmi bir Sovyet yönetmeninin yapması, ayrıca kendimiz için utanç kaynağı iken -ki hâlâ türkiyede ulusal Kurtuluş Savaşını konu olarak olan köklü bir film yapılmamıştır- üstüne üstlük yetişen kuşaklara kaynaklık edebilecek böylesi bir belgeyi yasaklamak, üstün bir zekâ eseri olsa gerektir!

Bunun, saygı duruşundaki bir insanı suç zanlısı sayıp yakapaça alıp götürmekten pek fazla ayrılan yanı yoktur. Bir yanda büyük kapitalli firmalara dedikoduları ayyuka çıkan filmleri yaptırma iznini serbestçe verirken, öte yandan kendi devletinin ricası üzerine ulusun kaderine ilişkin belgeleri barındıran bir filmi yasaklamak, devlet otoritemizin nerelere kadar geldiğinin ilginç örneğidir. Bağımsızlık sözcüğünü duyduğunda tüyleri diken diken olanların, Atatürk'ü çıkarlarına uydurabilmek için türlü çeşitli yorumlara sapanların, o günlerin belgelerine de ne gözle bakacakları açıktır.

TRT'nin kendi iç çatışmaları olabilir. Falan yada filan kişilerin yerlerinden oynatılması düşünülebilir. Fakat durum ne olursa olsun ulusun, Mustafa Kemal'in ve Ulusal Kurtuluş Savaşında kanlarını dökenlerin saygı ile anıldığı bir günde tezgahlanan bu saygısızlık, Mustafa Kemal'e ve bütün Türkiye halkının inanışlarına yapılmıştır.

NOT: Filmi yasaklanan Sergei Yutkeviç, 1934'te hükümetin davetlisi olarak Türkiye'ye gelmiş ve cumhuriyetin 10. yıldönümü dolayısıyla «Ankara Türkiyenin Kalbidir» **adlı belge filmini yapmıştır. Dünyaca tanınan Sovyet yönetmeninin** diğer yapıtları arasında, Fransa'**nın nazi işgalinden kurtuluşunu görüntüleyen Özgür Fransa, Mayakovski'den perdeye uyarladığı Banyo, Aslan Asker Şvayk'ın Yeni Serüvenleri ve Silahlı** Adam sayılabilir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan bu yana köylülerin alınteri dökerek işledikleri topraklara ağaların sahip çıkması, daima kanlı çatışmalara, olaylara yolaçmış, köylünün karşısına ağalar adına daima asker çıkartılmıştır. Geçen hafta da Silivri'de aynı dram oynanmış, kendi toprağını isteyen köylünün karşısında 65. Tümen askerleri saf tutmuştur.

Birinci Dünya Savaşından beri sürüp gelen toprak kavgası

TOPRAK İSTEYEN KÖYLÜNÜN KARŞISINA ASKER ÇIKARTILDI

Silivri'nin 3302 nüfuslu Değirmen köylülerinin tüme yakını Esenceli çiftliğinin 5 bin dönümlük kısmını işgal ettiler. Karşılarına öncelikle ağanın adamları çıktı. Kovup attılar. Ardından elli jandarmasıyla binbaşı Ulvi Tığlı geldi, onu da dinlemediler. Telgraflar telgrafları kovaladı. Makamdan makama sinyal verildi. Ve 65. Tümen tam tekmil köylünün karşısına dikildi. Şimdi, karşılıklı bekleşir dururlar. Köylülerin ellerinde yabalar, dirgenler, çapalar, yüzlerinde kararlılık. Askerlerin ellerinde tabancalar, tüfekler, makinalılar yüzlerinde kararsızlık, tedirginlik. Bekleşir dururlar. Bekleşir dururlar...

Yöre köylüleri derler ki:

— Bir yanda oğul var asker, bir yanda baba var, toprağını ister.

Bu eski bir hikayenin uzantısıdır. Kökü ta Birinci Dünya Savaşı dönemine dayanan bir hikayenin uzantısıdır. Hem de Ege'de, Marmara'da, Trakya'da tüm Anadoluda benzeri sık sık görülen sadece yöresel bazı farklılıklar taşıyan, temeli aynı bir **«aldı - verdi»** oyunundur.

Birinci Dünya Savaşı sonunda azınlık toprak sahiplerinden, çift çubuk sahiplerinden pek çoğu emperyalizmi kovan silahın kendilerine döneceğinden korkup Türkiye'yi terketmişlerdir. Kimileri eldekini satıp savabilmiş, kimileri satamadan öylece kaçıp göçüp gitmiştir. Bu kaçıp göçenlerin toprakları kimi yerlerde köylünün kimi yerde devletin eline geçmiştir. Ama çoğunca sahipsiz kalan topraklara, ya satın alarak yada fiilen işliyerek ağalar, tefeciler sahip çıkmıştır. Ardından gelsin ağanın, tefecinin bu elkoymasını meşrulaştıracak kanunlar! Gelsin zilliyet kanunları! Gelsin 617'ler!

1961 Anayasası'nın içinde yeralan topraksızdan yana, devletleştirmeden yana, köylünün üretim araçlarını geliştirmeden yana hiçbir çaba harcamıyanlar, üç - beş kuruş harcıyarak, üç - beş yalancı şahit kullanarak elde edilen tapularla **«kutsal mülkiyet hakkının»** savunucusu kesilmektedirler. Çoğunca bir toprak davasında bir yanda binlere varan köylüler, diğer yanda hakkı yenen (!) tekler, ağalar bulunmaktadır. Ağalar babalarından kalan yüz, üçyüz dönümleri türlü oyunlarla binlere, onbinlere ulaştırarak üzerine oturmaktadırlar. Toprak işgalleri; çoğunca, malın gerçek sahiplerinin, eskinin kirasını sormadan kendi toprağını geri alması olayıdır.

Oynanan oyunun zilliyet meselesine dayanan bir başka yönü de vardır. Billindiği gibi, devlet toprağını aralıksız işliyenler, önce kullanma, sonra da tapulu olarak toprağın sahibi olma hakkını kazanmaktadır. Ağalar kendilerinin üç - yüz, beş-yüz (kimi yerde yirmi-otuz)) dönümüne devletten binlerce dönüm katarak, aldığı kredilerle sahip olduğu araçlar ve tohumluk buğdaylarla, yarıcı - ortakçı köylüleri de kullanarak, topraklarını devamlı olarak çoğaltmaktadır. Devlet toprağını, devletin kredili araçlarını ve kredili tohumlarını köylülerin emeğiyle birleştirenler, eşraf olmanın, ağa olmanın imtiyazını, topraklarına binler ve binlerce dönüm katarak kullanmaktadırlar.

Ege'de, Marmara'da, Trakya'da, tüm Anadoluda ağa bir yanda, köylüler bir yanda meydana gelen toprak çatışmaları hep buna dayanmaktadır. Köylüler anladıkları oyuna karşı çıkmaktadır. Kendilerinin olan, hakları olan toprağı, ağa adına sürmekten, ekmektense, kendi adlarına sürüp ekmek istemektedirler. Bütün toprak işgalleri, toprağın cefasını çeken, elini nasırlıyan, belini büken, yüzünü yakan, terini döken dostlarının toprağa sahip olma isteklerine dayanmaktadır. Egemen güçler hak istiyen köylüler karşısına her yerde paralı şehitleri, kandırılmış tapucuları, ağzı laf yapan egemenden yana avukatları, asker üniforması giymiş topraksız köylüyü çıkarmaktadırlar.

Köylüden yana olan gençler, aydınlar servet düşmanlığıyla, kışkırtıcılıkla, komünistlikle suçlanmaktadırlar.

Bu, benzerleri yurdun her köşesinde süren bir eski hikayedir.

Silivri'nin Değirmen köylülerinin hikayesi de, yıllardır süren bu gerçeğin bir yeni halkasıdır. Kökü uzun yıllara eski tarihlere dayanır. Ta Birinci Dünya Savaşı'na kadar uzanır ve bugüne varır.

Bir yanda 65. Tümen'in askerleri kararsız durur, bir yanda köylüler kararlılıklarıyla kendilerinin olan toprağı isterler. Toprağa sahip çıkan Agah Yılmaz Ağa'nın toprağını bıraktığı üç oğluysa evlerinde oturur...

1331 yılında Rum eşrafından Gospodin Andon Ağa memleketin ahvalini pek beğenmediği için 24 bin dönüm toprağını satılığa çıkararak yeni kurulan Türkiye'yi terketmek ister. Buna iki alıcı vardır. Biri Ağah Yılmaz Ağa, diğeri Değirmen Köyü ahalisi. Toprakları ikiye bölüşürler yarısını, 12 bin dönümünü Ağah Ağa alır, 12 bin dönümünü köylüler.

Köy o yıllarda küçüktür. Ahalisi azdır. Kendi topraklarının 7 bin dönümünü sürer köylüler. Beş bin dönümünü mera olarak kullanır. Sonra yıllar yılları kovalar, yıllar yılları kovalar. 1936 yılı gelir çatar. Ağa merayı kullanmak için köy muhtarıyla anlaşır. Köy ahalisinden kimileri buna karşı çıkarlar. Ağa, adamları, devrin dayağı meşhur jandarmaları, sustururlar karşı çıkan köylüleri.

On - oniki yıl da böyle geçer. Marshal Planı'yla sağlanan krediler ağalara ulaşır. Yılmaz Ağa artık yeni makinasıyla kendi satınalıp işlettiği 12 bin dönüm topraktan başka köylünün 5 bin dönümünü de işliyebilir hale gelmiştir. Köylüler de, bu ara hem nüfusları artarak, hem de çok ucundan da olsa biraz kredi alarak gelişmişlerdir. Köylüler toprağı ekmek isterler. Ağa toprağı işletmek istemez. Kavga dövüş üç - beş yılda böyle geçer. Köylüler bu ara yurt çapında yaptıkları başkaldırmayla Halk Fırkası'nı devirip, Demirkıratı başa getirmişlerdir.

Eşeklerine binen köylüler 1952 yılında gelip toprakları işgal ederler. Ağa karşı durur. İş mahkeme kapısına kalır. Ağa, köyün hakkını üç-beş kuruşluk menfaate satan üç - beş köylüyü şahit yaptırır. Ağanın avukatı bir yandan, köylüler bir yandan yıllar boyu mahkemeye taşınırlar. Ağanın şehirdeki avukatı, usulüne uydurup mahkemeyi yürütür. Köylüler yetişemez kanunun, nizamın yerine getirilmesine. Mahkeme son bulur. Ağa haklı çıkmıştır! Köylüler kendilerine yardım eden bir iki kişiden öğrendikleriyle «yargıtay» derler, başvururlar. Son sene içerisinde yargıtay da onaylar mahkeme kararını.

Bunun üzerine köylüler bildikleri yola başvururlar. **«Topraklar bizimdir»** deyip sürüp - ekmek isterler. Ağa adamlarını gönderip engellemek ister. Köylüler kovalar uşakları. Sonra jandarma kumandanı ve elli jandarması gelip engellemek ister. Onlar da duramaz köylünün isteğinin karşısında. Sonunda 65. tümenin askerleri gelip dikilir köylünün karşısına. Köylüler durur, bekleşir. Asker durur, bekleşir...

Hava gergindir.

Günler, gelişmelere gebedir!

Ufacıklar

Kara bulut
Kara kara akar
Top top olur da yere
Yerde kara karıncalar yürür
Yükün yükün sıra sıra
Binlerce, milyonlarca
Gökte kara kartallar döner
Sürü sürü
Düz düz iner yere
Pançaları gerin öldürmeye
Öldürmeye sağılır
Ufacıkları
Yerde solucanlar işler toprağı
Büklüm büklüm sürüm sürüm
Uzayıp kısalan solucanlar
Gökte buğu var
Çiçeklerde çiğ olan buğu
Yücelerde duman olur
Daha ötelerde bulutlar
Kara bulut kara kara
Top top akar yere
Yerde kara karıncalar yürür
Yol yol Upuzun
Solucanlar kaynaşır toprakta
Toprak sırılsıklam

Bir top gün kızarır tepelerin üstünde
Allığı buluta
Gökte buğu var
Çiçeklerde çiğ
Dağlarda kırağı olur
Işıl ışıl
Yıldız yıldız donuk
Don keser
Kırağı öldürür vurgunda
Vurgun kara vurgun
Çiğ büyütür doğanları
Ak ak, döl döl büyütür
Umut umut büyütür
Sımsıcak
Yerde kara karıncalar yürür
Solucanlar debelenir toprakta
Ufacık, çoook
En güçlü
Bin yaşar ufacıklar
Oysa dağınık, telef
Top top olup yürüdüler mi
Uçtan uca sarar evreni
Uçtan uca
Bir gibi tüm ufacıklar
Ufacıklaar örülmeğe

ÇOBANOĞLU

Bir geçiş döneminde unutulanlar:

Siyaset bir «Şey» değildir!

Ferruh Doğan

Mehmetcan KÖKSAL

BU sıralar, halen sonuçları tartışılan seçimler, bir çok gerçeği ortaya çıkardı:

Ancak bu gerçeklerin yeterince belirtilebilmesi, bugüne kadar alışık olunmayan bir yönteme ihtiyaç gösteriyor. Türkiye'de toplumun sorunları incelenirken kullanılan yöntemler, çok az istisnaları dışında, hep idealist yönde geliştirilmiş bilimdışı yöntemlerdir. Bunun hemen yanında, gerçek dışı diğer bir tutum da, hiçbir yönteme başvurulmamasıdır. Ne var ki, bunların her ikisi de, aynı yöndedir: İkisiyle de hiçbir somut sonuç elde edilemez. Bunlardan hareketle, olaylara damgasını vuran nitelikler bulunamaz. Bunun için de, toplumsal ilişkiler karşısında, onlarla ilgisiz bir noktada kalınıp demagojinin kısır döngüsüne girilir.

Böyle bir durumda, şu geçen seçimler tartışılırken de, bu alışılagelen idealizmden kolay kolay kurtulunamayacağı, şimdiden bellidir. Gerçeklerin bulunamayacağı tartışmalar olacaktır, bunlar. Bir çok çevrenin ısrarla beklediği, AP'nin iktidarı kaybetmesi idi. Bu bekleyişin, Türk toplumunda **«sürdürülmekte olan sömürü düzeninin karşısında olmak»** gibi bir özellik taşıdığı ve buna **«uygun bir tutumu»** yansıttığı açıkça bellidir. Ancak, iktidar değişikliği bekleyenlerin yanıldıkları, bu karşı bulunuşlarındaki nedenlerin, tıpkısı ile, hattâ giderek sınıflara kadar yayılmış ve benimsenmiş bulunduğu konusunda bir sanıya kapılmalarıdır. Bu tutumları ile bu kimseler, kendi **muhalifliklerini** de, gene siyasetlerinde olduğu gibi, bir **«şey»** olarak gören kimselerdir. Fakat unutmaktadırlar ki, ne muhaliflik ve ne de onun siyasette beliren yanı, bir **«şey»** değil, bir toplumsal ilişki ile aynı anlama gelen bir **«oluşma»**dır. Nitekim, bir muhalifliğin veya siyasetin bir sınıfa geçiştirilmesi ve geçiştirilememesi de, gene böyle bir **«oluşma»**dır.

BÖYLE bir oluşmanın önemi, her şeyden önce, onun bugüne kadar gözden kaçırılması ile ortaya çıkmıştır. Artık bunun üzerinde ısrarla durmak gerekir: Oluşmaları, katı ve değişmez duraklar olarak alırsak, bununla da yetinmeyerek bu durakları geleceklerin içinde birer sabit noktalar diye tesbit edersek, **bugün ile yarını biribirine karıştırmış** oluruz. Oluşmalarda, vazgeçilmez sıralanışlar vardır. Bunu aceleye getirmeye, toplum koşul ve ilişkilerinden kopmaya gidilirse, tartışması ve gerçeklemesi yapılamayan saplantılara düşülür. **Bu kendi kendisini tekrarlayan saplantıların**, siyasal hayatta en yakın örneği, burada incelediğimiz konu ile çok ilgili: AP'nin hemen yıkılıp gideceğini sanmak ve bunun da genel oy'un bu seçimlerde alacağı bir karşı tavırla olacağını ileri sürmek, bunlar gerçekleşmeyince de toplum üzerine ileri - geri değerlendirmeler yapmak, işte bundan doğmaktadır.

Toplumun içindeki gelişme kanununu bulmak ve onun şu sıra için hangi verileri ile, nasıl bir görünümde ilişkiler ortaya çıkardığını görerek, ilerilere ona göre varsayımlar sıralamak zorundayız. Bu da, hemen önümüzdeki gerçekleri, oldukları gibi, o öz ve biçimde görmemize, az çok nereden gelerek böyle olduklarını bilmemize bağlıdır. Böyle maddeci ve tarihsel bir sıralanışla toplumdaki ilişkileri sıralanışlarında izleyebilirsek, şüphe yok ki, **AP'nin niçin tekrar kazanması için yeterli oy kazandığını** anlayabiliriz. AP, bu düzeni ayakta tutmak için daha henüz bitiremediği bir birikime dayanıyor. Bütün yedeklerini tüketmiş değildir. Bunun karşısında, muhalifleri bu yedeklerin her harcanışında bir tutamak daha kazanarak, onun oylarının üzerine işgal etmiş değillerdir. **AP'nin harcamakta devam ettiği yedeklerin, bizim açımızdan önemi, toplumdaki çoğunluk oyunun henüz bu yedekler ile tam ve kesin bir çelişkiye varamadığıdır.** Bunun sonucunda da, sınıf sorunlarının, ancak bu aşaması ile bir gerçek olarak gözlenmesi, ilerilerin de buna bağlı bir gidişle hesaplanması gerekir. Bu konuda, **sınıfın bilinçlenmesi konusunda,** muhalefetin tutturduğu çizgiden uzaklaşılması ve her aşamanın somut bir karşı geliş siyasetine göre ayarlanması hemen akla gelen yollardır. **Biribiri ardından beliren her iktidar eylemini, önce kendi düzeni açısından ve sonra de toplumdaki ilişkilerin arasındaki yeri ile izlemedikçe, bugün o işlemlerin sınıflar arasındaki yerini bulamamak kaçınılmaz sonuçların başında gelecek. (Yeter ki, böyle de götürülmesin!)**

KAPİTALİZM ile çelişkisi bakımından, bugünkü toplum düzenini ortaya koymak istiyorsak, AP'nin tekrar iktidara gelmesini sağlayan oyların sınıfsal niteliğinden önce, bu toplumdaki ilişkilerin gerçek yanını bulup çıkarmalıyız. Öncelikle de, **savaşın her biçimi siyasal olduğuna göre,** devletin birbirine bağlı ilişkilerde tuttuğu yeri, onun toplumda gerçekleştirdiği siyasal düzeni ayrıntıları ile teşhis etmeliyiz. Doğruları bulup sıralamak, bilimlerin ve ideolojilerin bu kadar geliştiği bir dünyada o kadar güç değil. Gerçekte güç olan, bu aşamada hangi doğruların hangi hastalıklara uyum sağladığıdır. Bunun da, gerçeklerin üzerine dayanacak ve onları bir yarara dönüştürecek açıklamaları yapan devrim kuramları bakımından hiçbir aykırılığı olmadığı ortadadır. Bu gerçekledir ki, sıra sıra birikip yığıldıkça, bir yerde sayıları ile kalmayacak, sonunda oluşmanın da niteliğini değiştirecek ve düzen de ancak o zaman değişebilecek ve bunu yapacak kuvvetler o zaman ortaya çıkacaktır. Bu, AP nin çekip gitmesi bakımından da, şüphesiz ancak o zaman olacaktır. Nitekim, şimdi olmamışsa, bunun için olmamıştır.

Bugün Türkiye'de iktidarlar için muhalifleri gerçekçi değerlendirmeler yaparlar veya yapamazlar, bu başka bir sorun. Önemli olan onların neden yanlış değerlendirmeler yaptığıdır. Bu da öncelikle, bir iktidarı değiştirmek için de olsa, onu tutmak için de olsa, ona kurulu düzende bir oy mekanizması ile toplum içinde yer ayıran kimselerin neyi seçtiklerinin bilinmesine bağlıdır. Gerçekte bir icra biçimini seçmektedir, toplum. Bu icra ile kendisine sağlananları ve sağlanacakları seçmektedir. Gene bu icra ile, toplum ilişkilerindeki güçler bir çelişkiye, açık ve bilinçli olarak düşene kadar da bu böyle olacaktır. Bunun bir başka görünümü de, devlet yönetimi ile demokrasinin arasındaki çelişkilerin her an ayakta, olması fakat görünürde olmamasıdır. Görünür olsa idi, toplum icraata demokrasi ölçüleri ile bakar, devleti de onunla değerlendirirdi. Bu, ancak çok keskinleşen ihtimallerde ortaya çıkar ve iktidarlar değişir.

Bunun için, bugün AP karşısında düzen değişikliği isteyenlerin, bu değişikliğin nerelerde toplumdaki çelişkileri çözümleyici olacağını görmelerinden önce, **çelişkilerin nerelerde bulunduğunu ve bunun karşısında yığınların paylaşabileceği alternatiflerin hazır olup olmadığını saptamaları gerekir.** Bunun hazırlığı konusunda uyarmalar, soyut ve donuk bir **yaşamsızlığa sokulan kurallardan** ileri gitmiş değildir. Bunlar ise, bir yerde birer «şey» niteliği alarak kalakalırlar. Oysa **önemli olan, kurallar değil, o kuralları hazırlayan, yada ona ilgisiz düşen ilişkilerdir.**

AYRICA şunun üzerinde durmak gerekir ki: **Siyaset de, bu manada bir «şey» değil, ilişkiler karşısında dinamik bir oluşmadır.** Bunun giriftliği, toplumsal her olayda bulunan çok yanlılıktan doğar. Fakat, şu da açık ki, bunun da bir kanunu vardır. Bu kanunda, bulunduğumuz koşulların nedenlemesi yapılmak imkanı vardır. Buna ters düşerek idealist varsayımlarda yitirilmeyi ne kendimize, ne de toplumlara yükleyemeyiz. Buna hakkımız yoktur.

AP'nin neden tekrar kazandığı, konusu bir oluşmanın içindedir. Bunu bulabildiğimizde, bu oluşmayı teşhis edebildiğimizde, bizim de yerimizi bulacak ve ona göre gerçek bir çizgiye ve yöne, bu düzenin tam karşısına geçmek olanaklarını bulabilmeye başlayacağız. Bu da, gerçekçi ve objektif bir tarihsel yöntemle, bulunduğumuz yerin nerede olduğundan sonra, nerede olacağımızı da belirler. Ve AP, iktidarı gerçek sahiplerine bırakacak güne gelmiş olur.

Koç İmparatorluğu Dosyası

HOLDİNG'LER SAVAŞI

BİR yandan **«Halktan Halka»** sloganıyla ortaya çıkmış **HASTAŞ** tipi holdinglerin öte yandan devletin imkanlarını elinde bulundurarak komprador kapitalizminin içine sürüklenmiş bulunan **ORDU YARDIMLAŞMA KURUMU** gibi holdinglerin tehlikeli rekabeti karşısında kalan Türkiye'nin bir numaralı kompradoru Vehbi Koç, geçen hafta yeni bir oyuna başvurarak piyasaya **KOÇ HOLİNDG AŞ** tahvilleri sürmüştür.

ANT'ın daha önceki sayılarında açıkladığımız gibi, bugün kanun zoruyla sermaye terakümü yaparak bir milyara yakın sermayesiyle subay holdingi şeklinde ortaya çıkan ve yabancı sermaye ile işbirliğine giden Ordu Yardımlaşma Kurumu, bir süreden beri Koç Holding kurmaylarını ciddi şekilde düşündürmeğe başlamıştır. Kanuna göre ilk kuruluşunda Ordu Yardımlaşma Kurumu'nun kurucuları arasında Vehbi Koç da yeralmış ve henüz işin acemisi olan subayları, kendisine rakip çıkmaması için, montaj sanayiinden ziyade arsa spekülasyonlarına teşvik etmiştir. Başlangıçta bu oyuna gelen subaylar, daha sonra montaj sanayiinin ve yabancı sermaye ile işbirliğinin yüzde 100'ün üzerine rantablite sağladığını görünce Koç'un tavsiyelerini kulak arkasına atarak yabancı sermaye ile işbirliği yapmağa ve montaj sanayii kurmağa başlamışlardır. (Bak: ANT, sayı 136).

Öte yandan, Hastaş Holding de, kapitalizmin en yeni metodlarına başvurarak, **«halka açık şirketler»** paravanası altında küçük tasarruf sahiplerinin elinde avucunda bulunan bütün paraları toplamağa ve ilan küğelerıyle satın aldığı basında muhayyel yatırımlardan sözederek büyük bir sermaye terakümüne gitmeğe başlamıştır.

Bu meydan okumalar karşısında, kırk yılın Koç'u elbette sessiz duramazdı. Her şeyden önce, subay holding karşısında mali kudretini ispat etmek zorunluğunu duymuştur. Ondan sonra da, Hastaş'ın **«halka açık şirket»** oyununu bozmak, kendi holdinginin de halka açık olduğunu dosta düşmana duyurmak ihtiyacını hissetmiştir.

İşte geçen hafta gazetelerde boy boy ilanlarla duyurulan **«Koç Holding'in Halka Tahvil Satışı»** kampanyasının arkasında başlıca bu iki faktör rol oynamaktadır.

Koç, bu kampanyayla gücünü ispatlamak imkanını bulmuştur. Zira dağıtılan broşürlerde ve gazetelerde yayınlanan ilanlarda duyurulduğuna, göre, Koç Holding Anonim Şirketi'nin kendi kuruluşları ile dahil olduğu ortaklıklarda çalışan eleman sayısı 15.857, sermaye ve yedekakçaları 909 milyon lira, 1968'deki cirosu ise 2 milyar 308 milyon liradır. Ayrıca, 1969 yılı içinde cirosunun yüzde 18 oranında arttığı bildirilmektedir. Yani bu yıl cirosu 3 milyara yaklaşmıştır. Koç Holding topluluğunun 1969'da ödediği Kurumlar Vergisi toplamı ise 52 milyon 437 bin lirayı bulmaktadır.

Devalüasyon söylentilerinin ayyuka çıktığı, altına bile güvenin kalmadığı bir sırada, bu kadar güçlü bir holdingin piyasaya sürdüğü bir sırada, bu kadar güçlü bir holdingin piyasaya sürdüğü tahviller elbette kapanın elinde kalacaktı. Nitekim öyle olmuş, 1000, 5000 ve 25.000 liralık kupürler halinde piyasaya sürülen 50.000.000 liralık Koç Holding Anonim Şirketi tahvilleri daha ilk günde tükenmiştir. Böylece Koç, holdingler arası savaşta gücünü bir kere daha ispatlamıştır.

Hastaş Holding'in **«halka açık şirketler»** efsanesini yıkmak için de, Koç Holding, Türkiye'de ilk defa **«hisse senedine çevrilebilir tahvil»** uygulaması yapmaktadır. Yine yapılan açıklamalara göre, tahvil sahipleri, ellerindeki tahvil tutarının yüzde 20'si nisbetinde gıda, orman ürünleri ve elyafı imali konularında kurulması etüd ve proje safhasında da bulunan Koç Holding'in sınai teşebbüslerinden hisse senedi satınalmak hakkına sahip olacaklardır.

Bu **«hisse senedine çevrilebilir tahvil»** uygulamasının ardındaki hınzırca bir oyun da derhal göze çarpmaktadır. Evet, Koç Holding ilk defa halka hisse senedi satmağa kalkışmakta, fakat 50 milyon liralık tahvilin sadece yüzde 20'sine, yani 10 milyon liralık kısmına bu imkanı tanımaktadır. Böylece Koç Holding'te yada Koç Holding'in kuruluşları ile ortaklıklarında halkın çoğunluğu ele geçirmesi ustaca frenlenmektedir. Esasen anonim şirketlerin halka açık olması, kapitalizmin küçük tasarruf sahiplerini daha fazla soymak ve istismar etmek için çevirdiği dolaplardan biridir. Nitekim, Koç imparatorluğunun son manevrasında da, toplam kapitalin sadece yüzde 1.'i oranında bir açık hisse satışı sözkonusudur. Bu devede kulak hisselerle Koç imparatorluğunda küçük tasarruf sahiplerinin söz sahibi olabilmesi asla mümkün değildir. Kaldı ki, bir günde tükenen «hisse senedine çevrilebilir tahvil»ler de küçük tasarruf sahipleri tarafından değil, yine büyük para babaları tarafından satınalınmıştır.

Koç Holding'in nasıl bir ekonomik imparatorluk olduğunu ve 1 milyara yakın sermayenin tek başına hangi ailenin kontrol ve tasarrufunda bulunduğunu anlamak için, yine Koç Holding'in kaynaklarından yararlanarak bu kuruluşların sermayelerine ve yöneticilerine kısaca bir göz atmak kafi gelecektir. (Koç'un nasıl 1 numaralı komprador olduğu, ANT'ın 139 sayısında açıklanmıştır.).

Bütün Koç grubunun beyni durumunda bulunan Fındıklı, Meclisi Mebusan Caddesi 53 numaradaki **Koç Holding A.Ş.**'nin sermayesi, yedekleriyle birlikte 139.531.959 Lira'dır. Bu sermayenin yüzde 78.4'ü Koç ailesine, yüzde 11.6'sı Koç'un müdürlerine ve diğer personeline, yüzde 8'i Koç Vakfı'na, yüzde 2'si ise Koç Holding Emekli ve Yardım Sandığı Vakfı'na aittir.

Holding'te Koç ailesi mutlak hakim olduğu gibi, sermayenin yüzde 11.6'sı da, Koç'un her dediğine **«evet»** diyecek müdürlerine ve şeflerine aittir.

Koç'un Kurmayı

Sırası gelmişken, bugün Koç Holding A.Ş.'nin idare meclisini ve yönetim kadrosunu da tanımak gerektir.

Koç Holding'in Başkanı **Vehbi Koç**'tur. Başkan Yardımcısı **Hulki Alisbah**'tır. İdare Meclisi üyeleri ise, **Bernar Nahum, Ziya Bengü, Semahat Arsel, Rahmi Koç** (oğlu), **Sevgi Gönül, Suna Kıraç** (Kızı)'tır. Halen Ticaret Bakanı olan **Ahmet Dallı** ise, Koç Holding A.Ş. İdare Meclisi denetçi üyesidir.

Koç Holding A.Ş.'nin genel koordinatörlüğünü **Hulki Alisbah** yapmakta, **Benar Nahum, Rahmi Koç** da genel koordinatörün yardımcıları durumunda bulunmaktadırlar.

İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç'un genel sekreterliğini ise, doğrudan doğruya kızı **Suna Kıraç** yapmaktadır.

Koç Holding'in Otomotiv Grubu Müdürü **Can Kıraç** (Koç'un damadı), Mali İşler Müdürü **İzak Eskinazi**, yardımcıları **Aydın Ahıska, Samim Şeren, Ali Eğler**, Muhasebe Müdürü **İbrahim Kazandağ**, Sanayi Müdürü **Bülent Büktaş**, Sanayi Müdür Yardımcısı **Tanju Köseoğlu**, Yatırımlar Müdürü **İbrahim Bükülmez**, Personel Müdürü **Filiz Ofluoğlu**, Danışman **İnal Avcı**, İşçi Meseleleri Danışmanı **Tugrul Kutadgobili** ve Dış Münasebetler Müdürü **Alaaddin Asna**'dır.

Görüldüğü gibi Koç grubunun beyninde, Koç ailesinin mutlak hakimiyet ve kontrolu vardır.

Koç Şirketleri

Koç şirketleri deyince ilk akla gelen, hiç hüçhesiz **Arçelik**'tir. Ancak Arçelik'in asıl kurucusu Koç değildir. Yıllarca önce Lütfi Doruk tarafından Erel Çelik Eşya Fabrikası adıyla kurulmuştur. Fabrikanın istikbali parlak görününce, Koç derhal musallat olmuş ve ortak olmak istediğini bildirmiştir. Bu Koç'un iş dünyasında çok iyi bilinen taktiğidir. Herhangi bir müteşebbis yen ve istikbal vaadeden bir teşebbüse girişince, Koç derhal kendisine ortaklık teklif etmekte, kabul etmezse çeşitli yollardan baskılar yaparak, o konuda geniş ithalat yaptırıp yeni teşebbüsü ölüm noktasına sürükleyerek arzusuna nail olmaktadır. Nitekim Lütfi Doruk da Koç'un tekliflerine başlangıçta direnmiş, ne var ki sonunda küçük balık büyük balık tarafından yenilmekten kurtulamamış, Erel Fabrikası'na ortak olan Vehbi Koç daha sonra teşebbüsün kontrolunu tamamen ele geçirerek 116.500.000 Lira sermayeli Arçelik AŞ'ni kurmuştur. Bu şirkette Koç hisselerin yüzde 51'ini elinde tutmaktadır. Hisselerin yüzde 22.4'ü Teknosan Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ne, yüzde 15'i Devlet Malzeme Ofisi'ne, sadece yüzde 11.6'sı da teşebbüsün ilk sahibi Lütfi Doruk'a aittir. Arçelik A.Ş.'nin idare meclisi başkanlığını da Vehbi Koç yapmakta, Lütfi Doruk da genel müdür mevkiinde bulunmaktadır. İdare meclisinin diğer üyeleri Cevat Karadeniz, Rahmi Koç, Bernar Sonman, Fahir İlkel'dir.

Oksijen gazı imalatı ve dağıtımı için 1947'de kurulmuş bulunan **Ansan Ticaret ve Sanayi Anonim Şirketi**'nin sermayesi 607 bin lira olup yüzde 90'ı Koç Holding'e, yüzde 10'u Koç ailesine aittir. İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç, İdare Meclisi üyeleri ise Rahmi Koç, Fuat Okurer, Rıfat Kütükçüoğlu'dur.

Türk General Elektrik Endüstrisi A.Ş., 1965'te kurulmuş, olup, Koç burada Amerikan sermayesiyle işbirliği halindedir. 23.477.610 liralık sermayesinin yüzde 51'i General Electric Co. Inc.'e aittir. Koç'un hissesi yüzde 37, İş Bankası'nın hissesi yüzde 12'dir. Bununla beraber bu şirketin idare meclisi başkanı da, Amerikalıların güvenilir adamı Vehbi Koç'tur. İdare Meclisi üyeleri ise C. S. Diehl, Orhan Altan, Lütfü Doruk, P. G. Kuttner'dir.

Radyo, televizyon v.s. elektronik aletler yapmak üzere kurulan **Bekoteknik Sanayi A.Ş.**'nin sermayesi 6.266.000 lira olup yüzde 34.8'i Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 39'u yine bir Koç kuruluşu olan Beko Ticaret A.Ş.'ne, yüzde 10'u Koç ailesine, yüzde 10'u Koç Holding Emekli ve Yardım Sandağı Vakfı'na aittir. İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç olup, idare meclisi üyeleri Karabet Laustyan, Hulki Alisbah, Rahmi Koç, Basri Öztekin, Ragıp Ekşioğlu'dur.

Pamuklu teryienli ve yünlü kumaş imal etmek üzere kurulan **Bozkurt Mensucat Sanayii A.Ş.**'nin sermayes 51.892.000 lira olup yüzde 29.02'si Koç Holding'e, yüzde 25.80'i Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 4.29'u Koç ailesine, yüzde 6.84'ü diğer Koç şirketlerine, yüzde 34.05'i ise Koç dışındaki şirketlere aittir. Kontrolu tamamen Koç'un kontrolunda bulunan şirketin İdare Meclisi başkanı Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri ise Fazıl Öziş, Yaşar Pensoy, İzzet Pensoy, Hikmet Verim, Fazı Ayverdi'dir.

Skrip dolmakalem mürekkebi, karbon kağıdı, daktilo ve hesap makineleri şeritleri, bilumum Pelikan mamulleri imal etmek üzere 1958'de kurulan **Burosan Büro Sanayii A.Ş.**'nin sermayes 6.694.000 lira olup yüzde 51'i Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 29.82'i Koç ailesine, yüzde 19.18'i başkalarına aittir. Şirketin İdare Meclisi Başkanı Vehbi Koç üyeleri ise Rahmi Koç, Behçet Osmanağaoğlu, Lütfü Alpakın'dır.

Tıbbi bantlar, elektrik izole bantları, selofan bantlar ve maskeleme bantları imal etmek üzere kurulan **Cedko Sanayi ve Ticaret A.Ş.**'nin 6.000.000 liralık sermayesinin yüzde 47.50'si Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 51'i Cederroth International S.A. şirketine, yüzde 1.5'u da başkalarına aittir. Koç burada da İsviçre sermayesiyle işbirliği yapmaktadır. Mutlak hisse kontrolunu elinde bulunduran İsviçre şirketi de, mutemed adam olarak Vehbi Koç'u idare meclisi başkanı yapmıştır. İdare Meclisi üyeleri Sture Cederroth, Nusret Arsel, Hakkı Karamete, Michael Russev, Doğan Büyükfırat'tır.

Isı ve ses izolasyonunda kullanılan camyününü imal etmek üzere 1965'te kurulan İzocam Ticaret ve Sanayi A.Ş.'nin sermayesi 9.000.000 lira olup yüzde 26'sı Koç Holding A.Ş., yüzde 25'i yine bir Koç kuruluşu olan Koçtaş A.Ş., yüzde 15'i Linzer Glasspinerei adındaki Avusturya firması, yüzde 10'u Sanayi Kalkınma Bankası, yüzde 10'u Türkiye Şişe ve Cam Fabrikaları A.Ş., yüzde 14'ü de başkalarına aittir. Bu şirketin başkanlığını Vehbi Koç'un oğlu Rahmi Koç yapmakta, idare meclisinde de İsrail Menaşe, Bülent Büktaş, Rudolf Kleckner, Şahap Kocatopçu, Muhterem Kolay, Ferdi Vardarman bulunmaktadır.

KEK Kimya Endüstrisi Kombinası polyester elyaf imal etmek üzere 30.000.000 sermaye ile kuruluş halindedir. Fabrikada Alman Farewerke Hoechst ve Friedrich Uhde firmalarıyla işbirliği yapılmaktadır. Hisselerin yüzde 14'ü Koç Holding'e, yüzde 21'i yine Koç'a ait Bozkurt Mensucat Sanayi A.Ş.'ne, yüzde 22.5'u Mensucat Santral T.A.Ş''ine, yüzde 22.5'u Akfil Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ne, yüzde 10'u Altınyıldız Fabrikası A.Ş.'ne, yüzde 10'u Pensoy Mensucat Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ne aittir. Bu şirketin başkanlığını da Vehbi Koç yapmakta, idare meclisinde Hulki Alisbah, Refik Bezmen, Fuat Bezmen, O. Boyner, Ş. Edin, İ. Mermerci, M. Mermerci, Y. Pensoy, R. Pensoy yeralmaktadır.

Siemens elektrik süpürgesi, su pompası, oto kalorifer ve havalandırma motorları, oto kaloriferi, kilometre teli, şarj dinamosu ve marş motoru, enfraruj armatürü imal etmek üzere 1960'da kurulan **Simtel Ticaret ve Sanayi A.Ş.**'nin 3.672.000 liralık sermayesinin yüzde 50'si Koç Holding'e, yüzde 50'si de Koç ailesine aittir. Başkan Vehbi Koç olup idare meclisi üyeleri Nusret Arsel, Semahat Arsel, Rahmi Koç, Ümit Özkan'dır.

Domates salçası ve suyu ile diğer sebze ve meyve konserveleri imal etmek

KOÇ'UN KURMAYI

a) Vehbi Koç, b) Hulki Alısbah, c) Bernar Nahum, d) Ziya Bengü, e) Semahat Arsel, f) Rahmi Koç, g) Sevgi Gönül, h) Suna Kıraç, i) Ahmet Dallı (Ticaret Bakanı), j) Can Kıraç, k) İzak Eskinazi, l) Aydın Alıska, m) Samim Şeren, n) Ali Eğler, o) İbrahim Kazandağ, p) Bülent Büktaş, r) Tanju Köseoğlu, s) İbrahim Bükülmez, t) Filiz Ofluoğlu, u) İnal Aver, v) Tuğrul Kutadgobilik, y) Alaaddin Asna

üzere 1967'de kurulan **Tat Konservecilik Sanayii T.A.Ş.**'nin sermayesi 18.000.000 lira olup yüzde 49'u Koç Holding'e, yüzde 17'si Vehbi Koç'a, yüzde 25'i Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş.'ne, yüzde 4'ü Şeker Sigorta'ya, yüzde 5'i Migros'a aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Tanju M. Köseoğlu, İhsan Molbay, Visalettin Vardar'dır.

Döküm radyatör, kazan, bütan ve havagazı fırınları, kömür sobası, bütangazı sobası, şofbenler, otomotiv endüstrisi için döküm ve saç parçalar yapmak üzere 1955'te kurulan **Türk Demir Döküm Fabrikaları A.Ş.**'nin sermayesi 69.710.000 lira olup yüzde 32.17'si Koç Holding'e, yüzde 15.53'ü Vehbi Koç'a, yüzde 17.59'u Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 20'si Fazlı Taylan'a, yüzde 14.71'i başkalarına aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Ziya Bengü, Adnan Berkay, Bahaeddin Kayalıoğlu, Fazlı Taylan, Burhan Günergun'dur.

Termoplastik izoleli kablo ve iletkenler imal etmek üzere 1964'te Alman sermayesiyle işbirliği yaparak kurulan **Türk Siemens Kablo ve Elektrik Sanayii A.Ş.**'nin sermayesi 25.200.000 liradır. Yüzde 51'i Siemens A.G. adındaki Alman firmasına, yüzde 12'si Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 12.7'si Vehbi Koç'a yüzde 22'si Sanayi Kalkınma Bankası'na, yüzde 10.3'ü Finska K.A.B. adındaki yabancı şirkete, yüzde 2'si de başkalarına aittir. Alman sermayesi de şirketin başına güvenilir adam olarak Vehbi Koç'u getirmiştir. İdare meclisi üyeleri ise Nusret Arsel, Günther Fessel, Edwin Hardt, Bahaeddin Kayalıoğlu, Adolf Kroll, Hans Materna, Ilmari Relander, K. Sabrautzky'dir.

Yılda 400 milyon kutu kibrit yapmak üzere 195'te kurulan **Türkay Endüstri ve Ticaret A.Ş.**'nin 11 milyon lira sermayesi olup yüzde 26'sı Koç Holding'e, yüzde 10'u Koç ailesine yüzde 36'sı Bedrettin Tümay'a, yüzde 28'i de diğerlerine aittir. Bedrettin Tümay'ın başkanlık yaptığı idare meclisinde Vehbi Koç, Adnan Berkay, Fazıl Zobu, Özcan Atay yeralmaktadır.

Bujiler mobylette ve amortisörler imal etmek üzere 1966'da kurulan **Beldesan Motorlu Vasıtalar Sanayii A.Ş.**'inde de Koç, İngiliz ve Fransız firmalarıyla lisans anlaşması yapmıştır. 6.000.000 liralık sermayenin yüzde 15'i Koç Holding'e, yüzde 73'ü yine Koç kuruluşları olan Standard Belde A.Ş. ve Motor Ticaret A.Ş.'ne aittir. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Can Kıraç (damat), Berti Kamhi, Rahmi Koç (mahdum), Bernar Nahum, Ural Belgin'dir.

Anadol otomobilleri, kamyon, minibüs, küçük otobüsler yapmak üzere 1959'da kurulan **Otosan Otomobil Sanayii A.Ş.**'nin sermayesi 60.257.000 lira olup yüzde 36'sı Koç Holding'in, yüzde 27'si Koç ailesinin, yüzde 37'si de müdür, yönetici ve bayilerindir. Başkan Vehbi Koç, İdare Meclisi üyeleri Hulki Alisbah, Cengiz Balkan, Can Kıraç, Rahmi Koç, Bernar Nahum ve Ahmet Binbir'dir.

FİAT çekici kamyon ve yarı treylerleri, Büssing otobüs ve otobüs şasileri yapmak üzere 1966'da kurulan **Oto-Yol Sanayi A.Ş.**'nin sermayesi 25.200.000 lira olup yüzde 36.5'i Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 27'si Akbank T.A.Ş.'nin, yüzde 24'ü Fiat bayiliğinin, yüzde 12.5'i de başkalarınındır. Başkan Vehbi Koç, idare meclisi üyeleri Bernar Nahum, Hulki Alisbah, Ekrem Elginkan, Rahmi Koç, İhsan Soyak, İnan Kıraç'tır.

1971 başlarında FİAT otomobilleri yapmak üzere **Tofaş Türk Otomobil Fabrikası AŞ.** 30.000.000 lira başlangıç sermayesiyle kurulmuştur. Sermaye önümüzdeki yıl sonunda 180.000.000 liraya çıkartılacaktır. Koç burada da İtalyan sermayesiyle işbirliği halindedir. Hisselerin yüzde 41.5'u International Holding Fiat Sp. A.'ya, yüzde 22.5'u Koç Holding A.Ş.'ne, yüzde 25'i Makina ve Kimya Endüstrisi'ne, yüzde 10.5'u İş Bankası'na, yüzde 0.5'i de Koç'un adamı Bernar Nahum'a aittir. İtalyan sermayesi de bu şirketin başına mutemed adam olarak Koç'u getirmiştir. İdare meclisi üyeleri ise Luigi d'Agliano, Bernar Nahum, Turhan Onur, Amadeo Peyron, Cezare Rolando, Prof. Sabri Ulgenalp, Luigi Umberto Vinea, Ayetullah Üsküdarlı ve Guiseppe Guarnero'dur.

Koç, ayrıca, mamullerinin pazarlanması için de birçok aracı şirketler kurdurmuş olup bunların da sermaye kontrolunu ve yönetimini elinde tutmaktadır.

Ticaret Şirketleri

1.836.000 lira sermayeli **Akyak Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 88'i Koç Holding'e, yüzde 12'si Koç ailesine aittir, başkanı Vehbi Koç'tur.

30.237.000 lira sermayeli **Aygaz A.Ş.**'nin yüzde 31.25'i Koç Holding'in, Vehbi Koç'tur. Mobil Oil ve Liquid Petroleum Gas Developement Co. ile işbirliği halindedir.

27.708.000 lira sermayeli **Beko Ticaret**'te yüzde 81 Koç Holding'in, yüzde 9 Koç ailesinindir, başkan Vehbi Koç'undur.

1.093.000 lira sermayeli **Büro Malzemeleri A.Ş.**'nin yüzde 95'i Koç Holding'in, yüzde 5'i Koç ailesinindir, başkan Vehbi Koç'tur.

2.345.000 lira sermayeli **Bürokur Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 86'sı Koç Holding'in, yüzde 14'ü Koç ailesinindir. Başkan Vehbi Koçtur. Karısı Sadberk Koç, oğlu Rahmi Koç da idare meclisi üyeleridir.

3.962.000 lira sermayeli **Koc ' ughs A.Ş.**'nin yüzde 55'i Koç Holding'in, yüzde 36'sı Koç ailesinin'dir, başkan Vehbi Koç'tur.

3.000.000 sermayeli **Koç Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 98'i Koç Holding'in, yüzde 2'si Koç ailesinindir. Başkan Vehbi Koç'tur.

11.410.000 sermayeli **Koçtaş Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 67.5'u Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 10'u Koç ailesinin, yüzde 22.5'u müdürlerinindir. Başkan Vehbi Koç'tur.

500.000 lira sermayeli **Teknik İzolasyon A.Ş.**'nin hisselerinin yüzde 45'i Koçtaş'ındır.

7.000.000 sermayeli **Merkez Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 85 hissesi Koç Holding'indir. Başkanı Vehbi Koç'tur.

5.241.000 lira sermayeli **Porsuk Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 83'ü Koç Holding'in, yüzde 17'si Koç ailesinindir. Başkanı Vehbi Koç'tur.

41.537.000 lira sermayeli **Egemak A.Ş.**'nin yüzde 60.83'ü Koç Holding'in, yüzde 11.67'si Koç ailesi'nindir, başkan Vehbi Koç'tur.

4.000.000 sermayeli **İstanbul Oto A.Ş.**'nin yüzde 31'i Koç Holding'in, yüzde 20'si Koç Ticaret A.Ş.'nin, yüzde 16.5'u Koç ailesinindir.

17.585.000 lira sermayeli **Motor Ticaret A.Ş.**'nin yüzde 48.33'ü Koç Holding'in, yüzde 27.67'si Koç ailesinindir. Başkan Vehbi Koç'tur.

7.291.000 lira sermayeli **Ormak A.Ş.**'nin yüzde 58.5'u Koç Holding'in, yüzde 7.5'u Koç ailesinindir.

13.381.000 lira sermayeli **Otokoç A.Ş.**'nin yüzde 43'ü Koç Holding'in, yüzde 25.17'si Koç ailesinindir, başkanı Vehbi Koç'tur.

15.026.000 lira sermayeli **Royal Lastikleri Tevzii A.Ş.**'nin yüzde 12'si Koç Holding'in, yüzde 8.8'i Koç ailesinin, yüzde 60'ı da diğer Koç şirketlerinindir. Başkan Vehbi Koç'tur.

19.621.000 lira sermayeli **Standard Belde Ticaret ve Sanayi A.Ş.**'nin yüzde 15'i Koç Holding'in, yüzde 36.6'sı Koç ailesinindir. Başkanı Vehbi Koç'tur.

3.000.000 sermayeli **Tormak A.Ş.**'nin yüzde 55.75'i Koç Holding A.Ş.'nin, yüzde 5.5'u Koç ailesinindir.

10.952.000 lira sermayeli **Gaz Aletleri A.Ş.**'nin yüzde 12.4'ü Koç Holding'in, yüzde 21.5'i Vehbi Koç'undur. Mobil Oil ve L.P.G.S.A. yabancı sermayesiyle ortaktır.

Koç'un ayrıca **Tam Sigorta A.Ş., Tam Hayat Sigorta A.Ş. Türk Ziraat ve Traktör Makinaları A.Ş., Bursa Gaz Satış A.Ş., Mobil Gaz Mobil Petrol Gazları A.Ş., Bursan Demir Export A.Ş., Fer Ticaret Ltd. Şirketi, General Elektrik T.A.O., Haliç Antrepoculuk Ltd. Şirketi, Servis Turistik A.Ş., Simko Ticaret ve Sanayi A.Ş. Turistik İşletmeler A.Ş.** (Divan Oteli) **Uniroyal Endüstri T.A.O.**'inde de sermaye iştirakleri mevcuttur ve bunlarda da Vehbi Koç söz sahibidir.

İşte Vehbi Koç Grubu, daha doğrusu Koç imparatorluğu budur. Yabancı sermaye ile de ortaklıklar kurarak sanayi ve ticaretin her dalına el atmıştır.

«Halka açık şirket olma» teşebbüsü ise, sadece halkta beliren husumeti ve rakip holdinglerin **«halktan halka»** sloganıyla sağlamaya çalıştıkları prestiji yoketme yolunda bir manevradır.

Ama yukarıda çizilen tablo karşısında bir numaralı komprador Koç'un imparatorluğunun halka açık değil, sadece ve sadece yabancı sermayeye açık olduğu anlaşılmaktadır.

Bugün Türkiye'de bir holdingler savaşı başlamıştır. Şimdilik Koç bu savaşta en büyük kuvvet olarak görünmektedir. Ancak Subay Holding'in devlet imkanlarının da desteğiyle Koç'un karşısına daha büyük bir kuvvet olarak dikileceği ve başka holdinglerin de bu savaşa katılacağı günler uzak değildir.

Ne var ki, bu holdingler savaşı, sonunda kapitalizmin tabiatı gereği, bir temerküzle, subay holdingin de, halktan halk holdinglerin de katılacağı bir uzlaşmayla sonuçlanacaktır.

Türkiye'de devrimci stratejiyi hâlâ feodal kalıntılar hesabına göre çizmeye çalışanların da bu tablodan öğrenecekleri çok şeyler olmak lazımdır.

Mustafa Kemal Sosyalist

II

Bundan önceki bölümde, Atatürk'ün devletçilik anlayışı daha çok kendi sözleriyle açıklanmaya çalışıldı. Başka kişiler yada kuruluşlar tarafından devletçiliğin nasıl kavrandığının özetlenmesi, Atatürk'ün devletçilik anlayışının niteliğini daha iyi bir şekilde değerlendirmemizi kolaylaştıracaktır.

Sosyalist nitelikte bir hükümetin devletleştirme eylemlerine girmesini zorlayan en önemli etkenlerden birisi, sınıfların doğmuş ve araalrındaki yaşayış ayrılıklarının ve eşitsizliklerin çok belirlenmiş ve çelişkilerin ortaya çıkmış olmasıdır. Türkiye'nin savaş sonrası günlerinde sınıflar arası temel ayrılık ve çatışmaların iyi belirlenmemiş olduğunu düşünebiliriz. Bu koşullarda, Atatürk'ün istediği nitelikte milletçe toptan kalkınma ile -hele bu kalkınmadan en fazla emeğini kullananların ve «gerçek efendi» köylülerin yararlanacağı düşünülürse. «sosyal adalet» ve «emeğe göre gelir alma» gibi kuralların ışığında gelir bölüşümü akla gelebilirdi. Ancak ne yazık ki, Atatürk'ün ölümünden sonra gelen hükümetler Atatürk'ün tanımladığı nitelikte bir kalkınmayı gerçekleştirmemişler, sınıfsal farklanmanın ve gelir dağılımındaki eşitsizliğin ortaya çıkmasına ve çalışan sınıfların sermaye tarafından sömürülmesine karşı bir şey yapmamışlar, tersine bu sömürüyü yaratmak ve desteklemekte çaba göstermişlerdir. Böylece hem Atatürk'ün bu düşüncelerine karşıt davranmışlar, hem de olumsuz eylemlerinde -büyük bir haksızlıkla - Atatürk'ü bayrak yapma yoluna gitmişlerdir.

O devrelerde sınıfların iyi belirlenmediğini Atatürk, 7 şubat 1923 tarihinde Balıkesirde yaptığı konuşmasında açıklamaktaydı:

«Başka memleketlerde fırkalar mutlaka iktisadi maksatlar üzerine kurulmuş ve kurulmaktadırlar. Çünkü o memleketlerde muhtelif sınıflar vardır. Bir sınıfın menfaatini muhafaza için teşekkül eden siyasi bir fırkaya mukabil diğer bir sınıfın menfaatini muhafaza maksadıyla bir fırka teşekkül eder. Bu çok tabiidir. Güya bizim memleketimizde de ayrı ayrı sınıflar varmış gibi kurulan fırkalar yüzünden sahibolduğumuz neticeler malumdur. Halbuki halk fırkası dediğimiz zaman, bunun içine bir kısım değil, bütün millet dahildir... Çeşitli meslek erbabı birbirinin menfaatine yardımcı olduğundan, onları sınıflara ayırmak imkanı yoktur ve heyeti umumiyesi halktan ibarettir.»(16)

Bugünkü toplumsal ve sınıfsal yapımızı sürdürmek isteyen tutucu çevrelerin, aynı konuda Atatürk'ten ne kadar ayrıldıklarını görmek için günlük politika tartışmalarına ve çevremizdeki yaşama bir bakış yetecektir.

Atatürk'ün, «millet çocuklarından bir kısmının» menfaatinin sağlanması taraftarı olmadığını 16 Ocak 1923 tarihinde söylediklerinden çıkartabiliriz:

«İsmi fırka olan halk teşekkülünden maksat, millet çocuklarından bir kısmının, ahali sınıflarından bazılarının, diğer vatan çocuklarıyla sınıfların zararına, menfaatini sağlamak değildir. Belki birbirinden ayrı ve hariç olmayıp, halk namı altında bulunan umum milleti müşterek ve birleşmiş bir surette, müşterek ve umumi olan gerçek refahı sağlamak için faaliyete geçirmek lazımdır.»(17))

O zamanki CHP devletçiliğinin sosyalizme benzemediği, Atatürk'ün kendi sözleriyle belirtilmeye çalışılmıştı. Başka düşünür ve yazarlar da, aynı şekilde bu benzemezliği ortaya koymaktadırlar. Bu konuda Ş. S. Aydemir şunları yazmaktadır:

«CHP devletçiliğini sosyalizme benzeten CHP önderleri gerçi olmuştur... Fakat CHP devletçiliğini sosyalizm olarak almak bizi tarihi ve nazari bakımından hatalı bir neticeye götürebilir. ...Sosyalizm, hattâ batıdaki Islahatçı manasında bile, milli hasılaların dağılışı bakımından bütün toplum müesseselerine damgasını vuran bir sistem, sosyal bir nizamdır. Halbuki CHP devletçiliği, bizzat CHP içinden gelen bazı yakıştırmalara rağmen hiçbir zaman bu genişliği ve niteliği olmamıştır.»(18)

CHP'nin siyasal tutumunu saptamak için yapılan tartışmalarda, partili aydınlar arasında o zamanlar bile büyük görüş ayrılıkları bulunmaktaydı. CHP Umumi Katibi Recep Bey, 8.5.1935'deki nutkunda devletçilik görüşünü şöyle açıklamaktaydı.

«Haklarda hürriyetin sınırını, devlet varlığının sınırı içinde alıyoruz. Tek'lerin ve hususi topluluklarin faaliyetini, genel menfaatlere aykırı olmamak üzere bağlıyoruz... Liberal devletten, Ulusal devlete geçiyoruz. Türkiyede her ekonomik teşebbüs ulusal bütünlüğün ahengine uygun olacaktır.»(19)

Devletçilik konusunda parti içindeki görüş ayrılığına başka bir örnek olarak Adliye Vekili Mahmut Esat Bey'in görüşleri verilebilir:

«Devletçilik, devlet sosyalistliğidir .Bu kabul edildi. Artık iktisadi teşebbüsleri devlet ele alacaktır. Bu prensip nihayet partinin esaslarından biri olarak kabul edildi. Bu politikanın diğer bir önemi de, fertlirin fertler tarafından sömürülmesinin önüne geçecek olan bütün tedbirlerle mücehhez olmasıdır. Devletin ekonomik faaliyetlerde şiddetli kontrol selahiyeti, istismarı tepeleyen en keskin silahtır.»(20)

Mahmut Esat Bey'in konuşmasında, herkesin kabul ettiğini söylediği bu görüşlerin uygulama alanına sokulmadığını kesinlikle bilmekteyiz. Uygulanan yarı devletçiliğin bir düzen degişikliği getirmeyip, yalnızca bozuk düzene küçük katkılarda bulunabileceğine güvenmekle, yararlı olmak yerine, tersine zararlı olabileceği, bugünkü Türkiye'nin ekonomik durumuna bakılarak kolayca anlaşılabilir.

Türkiye'de eskiden beri devletçiliğin iyi tanımlanmamış olması, Atatürk'ten sonraki yöneticilerin «istismar»larını kolaylaştırmıştır. Böylece devletçilik gittikçe bozularak, bugünkü «devlet kapitalizmi» şeklini almış ve çıkar çevrelerinin hizmetinde olan, yoksul halkın zararına işleyen, olumsuz bir duruma gelebilmiştir.

Atatürk'ün devletçilik anlayışını ve Türkiye'nin toplumsal yapısını değerlendiren Sovyet düşünürleri de Atatürk'ün bir sosyalist olmadığını belirtmektedirler:

«Lenin, Türkiyede olup bitenleri çok iyi biliyordu. Mustafa Kemal Paşa tabii ki sosyalist değildir, diyordu Lenin. Ama görülüyor ki, iyi bir teşkilatçı. Kabiliyetli bir lider. Milli burjuva ihtilalini idare ediyor.»(21)

Atatürk, sınıfsız bir ulus olduğumuzu belirtmiştir. Lenin ise bu konuda şöyle düşünmekteydi:

«Türkiye bir köylü, bir küçük burjuva ülkesidir. Sanayii çok azdır.» (22)

Sovyet diplomatı Aralov'un eleştirmeleri, Atatürk'ün devletçilik anlayışının bütününe genelleştirilebilecek niteliktedir:

«17 Şubat 1923 İzmir iktisat kongresi, Anadolu burjuvazisinin çıkarlarını yansıtmaktaydı. Köylü ve işçi konusunda sadece vaitlerle ve «köylü efendimizdir» gibi sözlerle yetinildi. Kongrede, halk yığınlarının maddi durumlarının iyileştirilmesi yönünden hiç bir somut karar alınmadı.» (23)

Atatürk'ün dışişleri bakanı Tevfik Rüştü Aras'ın söyledikleri, o devirlerdeki düşünce çatışmasını iyi bir şekilde göstermektedir:

«CHP kurulurken sosyalist ilkeleri programa geçirmeye çalıştık. Herkesin sayi ve kabiliyeti nisbetinde müstefit olması prensibini koydurduk. Emek ve kabiliyete göre gelir, sosyalizmin en ilkel prensibidir. Ama Hasan Saka gibi liberaller karşımıza çıktı. Atatürk, görüşmeleri uzlaştırmaya gitti. Prensip, programda aynen kaldı, fakat sulandırıldı. Sosyal emniyet ise programda yoktur. Sonradan koyacaktık.»(24)

9.7.1961 tarihinde kabul edilen T.C. Anayasasında, devletleştirme ile ilgili maddeler gözden geçirilirse, bunların Atatürk'ün görüşlerine uygunluğu ve benzerliği görülecektir:

«Madde 36: Herkes, mülkiyet ve miras hakkına sahiptir. Bu haklar ,ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz.»

«Madde 37: Devlet, toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeteri kadar toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlamak amaçlarıyla gereken tedbirleri alır. Kanun bu amaçlarla değişik tarım bölgelerine ve çeşitlerine göre toprağın genişliğini gösterebilir. Devlet, çiftçinin işletme araçlarına sahibolmasını kolaylaştırır.»

«Madde 38: Devlet ve kamu tüzel kişileri, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılıklarını peşin ödemek şartiyle özel mülkiyette bulunan taşınmaz malların, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, tamamını veya bir kısmını kamulaştırmaya veya bunlar üzerinde idari irtifalar kurmaya yetkilidir.»

«Madde 39: Kamu hizmeti taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının gerektirdiği hallerde, gerçek karşılığı kanunda gösterildiği şekilde ödenmek şartiyle devletleştirilebilir.»

Hem Atatürkçü, hem de anayasaya saygılı olduklarını savunan politikacılar, Atatürkçülüğe ve anayasaya karşı olan tutumlarını sürdürerek, toprak reformuna ve yüzeysel de olsa devletleştirme eylemlerine karşı olabilmektedirler. Sömürülen sınıflar, yönetimi kendi ellerine almadıkça, anayasaya da konulmuş bile olsa, kendi yararına, fakat sömüren sınıfın zararına olacak girişimlerin çalışmayacağını anlamalıdırlar.

CHP içinde, önderliğini daha çok Bülent Ecevit'in yaptığı «ortanın solu» akımının devletçilik anlayışı, çıkar çevrelerince kötüye kullanılarak «komünistlik» olarak suçlanmasına rağmen, Atatürk'ün devletçilik anlayışına uygun bir yorum şeklinde ortaya çıkmıştır:

«Ortanın solundakiler devletçidirler. Devletçilik

Değildi

Atilla TURGAY

leri halkı gözeticidir. Halkı devletin hizmetinde değil, devleti halkın hizmetinde sayıcıdır.
Ortanın solundaki devletçilik, iktisadi faaliyetin ve üretim araçlarının tümü ile devletleştirilmesini, teşebbüs özgürlüğünün yok edilmesini isteyen bir devletçilik değildir. Bu, kamu kesiminde olsun, özel kesimde olsun, iktisadi hayatın, her türlü iktisadi faaliyetin, devletçe toplum yararına düzenlenmesini ve sosyal adalet ilkelerine uygun olarak yürütülmesini, üretim araçlarının toplum yararına kullanılmasını, tasarrufun ve yatırım kaynaklarının devlet müdahalesi veya devlet işletmeciliği yollarıyla da arttırılmasını öngören bir devletçiliktir. Devlet teşebbüsü yanında özel teşebbüse de çalışma hakkı tanır. Ortanın solundakiler bunları sağlıyabilmek için plancıdırlar.» (25)

Yukarda sunulan devletçilik anlayışı, ekonomi kitaplarında eleştirilmesi geniş bir şekilde yapılan ve Türkiye gibi geri kalmış ülkeler için geçersizliği ve yararsızlığı kanıtlanmış, bir çeşit küçük devlet kapitalizmi niteliğindedir. Bu yazıda derinlemesine bir eleştirme yapılması gereksizdir.

Türkiyede kurulan ilk toplumcu nitelikte siyasal örgüt sayılabilecek TİP'nin devletçilik anlayışına göz atarsak, «yönetim ve denetime emekçilerin de katıldığı» bir «planlı devletçilik» özleminde olduklarını görebiliriz:

«Emekten yana planlı devletçilik, demokrasimizin ekonomik ve sosyal yönüdür. TİP'nin iktidara gelmesiyle, devletçilik, halktan, emekten yana, itici, yönetici ve düzenleyici, bir kuvvet olarak işleyecektir.

....

Ulusal ekonomide kilit taşı olanlardan başlanarak ve ekonomik kalkınma ve sosyal ilerlemenin gerekli kıldığı bir sıra izlenerek büyük üretim ve ulaştırma araçları ile dış ticaret, bankalar, sigortalar devletleştirilecektir.» (26)

TİP'nin devletçilik anlayışının en büyük ayrılığı, devletleştirme eyleminde yönetime bu eylemden yararlanacak sınıfların katılması görüşünün getirilmesi, ayrıca devletleştirmenin kapsamına hangi konuların ne gibi bir sırayla gireceğinin tanımlanmış olmasıdır.

«TİP Türkiyenin ekonomik hayatının, uzunca bir süre karma ekonomi çerçevesi içerisinde yürütülmesi zorunluluğunu kabul eder. Ancak, bu karma ekonomide, yönetim ve denetime emekçilerin de katıldığı emekten yana planlı bir devletçilik hakim kılınacak, özel sektör bu planlı devletçiliğin önemi gittikçe azalan bir yardımcısı durumuna getirilecektir.» (27)

TİP, devletçilik görüşünü her yöne çekilebilen, «yuvarlak» bir takım sözlerden kurtarma yoluna girmiş ve Türkiye'de şimdilik sadece aydınlar düzeyinde de olsa yeni bir tartışma ortamı yaratmıştır.

«Önemli olan nokta, özel teşebbüsün başaramayacağı hızlı ve adaletçi kalkınmayı, ancak devletin gerçekleştirebileceğidir. Özel teşebbüsü kalkındırma yerine bütün yurdu kalkındırma amacını güden, planlı, akılcı, adil ve güçlü bir devletçilik tek çözüm yolu olarak belirmektedir. Birbirleriyle rasyonel bağları olmadığından dengesiz, en fazla kâr ilkesine dayandıklarından toplum ihtiyaçlarını ön planda tutmayan ve kişisel kararlarla yürütüldüğü için kopuk özel işletmeler yerine ,devletçilik en hızlı kalkınmayı rasyonel bağlarla düzenleyen bütüncü ve planlı, Türk insanının ihtiyaçlarına öncelik verdiği için toplumcu ve demokratik bir metoddur.» (28)

TİP'nin devletçilik anlayışı ve eylem istekleri Atatürk'ün devletçilik anlayışı ve Atatürk devresinin devletçi eylemlerinden ayrılıklar taşımaktadır. Bu ayrılıkları «Atatürkçülükten ayrılma» olarak suçlamak, toplumbilim'i kabullenmemek gibi olumsuz bir tutumu benimsemek anlamı taşır. Atatürk'ün kendi devresindeki Türk toplumunun yapısını belirtirken dikkati çektiği gibi, sınıfların tam olarak belirlenmediği, sınıfsal çelişkilerin etkilerini iyi duyurmadığı bir dönemdeki devletçilik gerekçeleri ile, günümüzün sınıfsal çelişki ve sermaye sömürüsünün belirgin olumsuz etkilerinin görüldüğü toplumumuzda devletçilik gerekçeleri birbirinden çok ayrıdır.

«Atatürk bu konuda ne söylemişti?» şeklindeki düşünce ve araştırma tembelliğinden sıyrılarak, toplumsal yapıdaki değişimleri iyi izlemek, iyi değerlendirmek ve çok yönlü toplumsal bunalımımıza yeni sesler bulmak zorunda olduğumuzu unutmamalıyız.

— SON —

(16) Dip notu (15) deki eser, s. 39
(17) Aynı eser, s. 38
(18) Ş. S. Aydemir: Tek Adam, cilt 3, s. 453. Remzi Kitabevi, 1966, İstanbul. İkinci baskı.
(19), (20) Dip notu (18) deki eser, s. 455
(21) S. İ. Aralov: Bir Sovyet diplomatının Türkiye hatıraları, s. 38 İstanbul, 1967
(22) Aynı eser, s. 39
(24) Dip notu (15) deki eser, s. 84
(23) Aynı eser, s. 230
(25) Bülent Ecevit: Ortanın Solu, s. 18-19 Kim yayınları, 1966, İstanbul
(26) TİP Programı, s. 71 (1964 baskısı)
(27) Aynı eser, s. 101
(28) TİP: Amacımız, Yolumuz, Yönetimimiz, s. 22 Emek Basımevi, 1963, Ankara

Esnaf ve Zanaatkarlar

● Endüstri devrimi yapmamış ülkelerde esnaf ve zanaatkarların ekonomik platformdaki yeri ve politik eylemlerinin karakteri nedir?

Türk Dil Kurumu'nun tanımlamasına göre «El zanaatları ile uğraşan veya küçük ticaretle geçinen kimselere esnaf denilmektedir.» Bu yanlış bir tanımlamadır. Zira esnaf alımsatımla, uğraşan yani nesnenin üreticiden müstehlike ulaşımında aracılık yapan kimsedir. Zanaatkâr ise, istisnasız kol emeği göz nuru ile faaliyet gösteren, yani hammadeyi mamul nesneye dönüştüren kimsedir. O halde, bilimsel tanımlamak gerekirse, esnaf ile zanaatkarın organik bağlılıklarına rağmen, üretim fonksiyonları tamamen farklıdır.

Nüfusun artması sonucu küçük köylü topraklarının daha da küçülmesi, gizli işsizliğe ve çift bozma'ya yolaçmaktadır. Bu yüzden bir kısım köylüler kent ve kasabalarda esnaflığa başlamaktadır. Kentlere göçeden köylülerin istisnasız alımsatım işini seçmeleri dikkati çekicidir. Başlıbaşına ihtisas ve eğitim zorunluluğu olan zanaatkarlığa geçememektedirler. Esnaf enflasyonu doğal olarak kârların azalmasına sebep olmakta, nakit darlığı alımsatımlarda bono kullanma zorunluluğunu doğurmakta, bunun sonucu olarak da üreticiyi iliğine değin emen tefeci güruhu küçük esnafı da pençesinde inletmektedir. Bu da, dolaylı da olsa, sömürünün farkına varmalarına yolaçmaktadır.

Nasıl işçi - patron, köylü - ağa, meyve üreticisi - kabzımal çelişkisi varsa, zanaatkârlarla esnaf arasında da bir çelişki vardır. Zira zanaatkarın eserine aracılık yapan esnaftır.

Zanaatkârlar sanayi burjuvazisinin, esnaf ise ticaret burjuvazisinin temelidir. Ama bu yapı zanaatkarların proleteryaya dönük yüzünü gölgelememektedir. Aksine, cüzi miktarda büyük işletmelere doğru gelişmeler, ilkel araçlarla üretim yapan zanaatkarları tasfiye etmekte, sosyal güvensizlik, daimi aç kalma korkusu psikolojik çöküntüye sebep olmakta, giderek dükkanlarını kapatıp işçi haline gelmekte, nitel bir değişim sonucu proleterleşmektedirler. Türkiye sosyal grupları içinde en talihsizi şüphesiz bu zanaatkar zümresidir. Zira fiili çalışmaya mecbur olduğu gibi, işsizlik, ihtiyarlık, yangın gibi tabii afetler karşısında sosyal güvenlikten yoksundur. Çalışma süresi bakımından da, tüm proleterlerden daha fazla çalışmaya mecburdur.

Bu açıklamalardan sonra, büyük esnaf dışında -ki bunlara İstanbul ve büyük kent esnafı da dahildir- küçük esnaf ve zanatkarların politik eylemlerinin karakteri kolayca saptanabilir:

Önümüzdeki devrimci adımda bu zümrenin yeri elbette karşı cephe olmayacaktır. Emperyalizmle işbirlikçi montaj sanayii, komprador finans kapitalin sömürüsü altındaki bu kitle, Konya ayaklanmalarında olduğu gibi bazı gerici hareketlerin ön saflarında yeralmakla beraber, aynızamanda Tüccarlar Kulübü'nü de hedef alması, gayrimilli bir iktisadi yönteme, bilinçsiz de olsa, cephe aldığını ortaya koymuştur. Gerçekten kuvvetli ve toplum koşullarına uygun bir devrimci stratejinin uygulamasında bu kitle şüphesiz devrimci cephede layık olduğu yeri alacaktır.

İLHAN (İMAM) ÖZTORUN
— Sarıyer TİP eski Yön. K. Üyesi —

Aybar Yönetimine Hayır

● ANT'ın son sayısında Aybar yönetimine karşı en güçlü sesin yükselmiş olması, tüm sosyalistlerin düşüncelerine tercüman olmuştur. TİP yönetiminin kuruluştan bu yana gelişimini inceleyen tahlillerinize tamamen katılıyoruz. Bunların çoğu esasen bildiğimiz, fakat dile getiremediğimiz gerçeklerdi. Son seçimlere kadar partiyi sabote etmiş durumuna düşmemek için sesimizi çıkarmadık. Belki de zamanında ses çıkarmamakla hata ettik. Ama artık bu doğru tahlillerden hareket ederek Aybar yönetimine karşı mücadele sürdürülmeli, parti içinde demokratik yönetim hakim kılınmalı, doğru devrimci strateji saptanarak bilimsel sosyalizmin ışığında temel eğitim ve derinlemesine örgütlenme yapılarak TİP gerçekten sosyalist kılınmalıdır. ANT'ın bu konuda mücadeleyi sürdürmesini ve bugüne kadar ortaya koyduğu gerçekleri de göz önünde tutarak devrim stratejisini açık seçik belirlemesini bekliyoruz. Ne partiyi bölme hareketine giriştikten sonra ona bir teorik kılıf geçirmeye çalışanlar, ne de saray darbeleri peşinde koşanlar... Bizler, işçi sınıfı örgütünün önceliğinde sosyalizm için mücadelenin zorunluluğuna inanmış olanların toplu hareketini bekliyoruz.

HÜSAMETTİN AŞKIN
(Dokuma işçisi - İzmir)

KENDİSİNİ YAKAN DEVRİMCİ SADIK
— Çekoslovakya yaygaracıları niçin susuyor —

"Yaşasın Birlik, Savaş

«Ölüm bile olsa ucunda
Yalnız kalsam da
Bir başıma
Gene varım döğüşte
En önde
Gelsin
İlk kurşun beni sersinyere
Bu düzenin yıkımına bin can
değer»

Geçtiğimiz hafta içeris'nde İran'ın kurtuluşu yolunda mücadele eden genç kardeşimiz, İran Talebe Derneği Başkanı Sadık Hüsrevşahi, ailesine ve kendisine yapılan baskılara dayanamıyarak kendisini yakarak intihar etti.

1942 yılında dünyaya gelen bu devrimci can, 18 yaşında bir gençken Şah rejimine karşı direnmeye başladı. 1960 yılında Şah rejimine karşı yürütülen büyük öğrenci - öğretmen boykot hareketlerine katılan Tahran'ın Darülfünun ve Emir Kebir liselerinin önderlerinden biri de Sadık'tı.

Ve o günden bu yana ülkesinde ve ülkesi dışında öğrenim yaptığı Almanya ve Türkiye'de Şah diktatörlüğüne karşı devamlı bir mücadeleyi sürdürdü. Bu davranışı Şah rejiminin ve emperyalizmin bekçiliğini yapma görevini taşıyan Savak'ın devamlı baskılarına hedef olması sonucunu doğurdu.

Sadık'ın devrimci kardeşleriyle yürüttüğü her tutarlı başkaldırış, çevresindeki terör halkasını günden güne durmamacasına arttırdı. Savak genç devrimci Hüsrevşahi'nin İstanbul'da yaptığı hareketlerin hesabını bir yandan kendisine sorarken, diğer yandan da İran'daki ailesine sormaya başladı. Aydın görüşlü bir dinadamı olan babası sık sık Savak tarafından sorguya çekildi. Oğlunun okuması için göndermekte olduğu küçük yardımın kesilmesi yolunda durmamacasına baskı yapıldı. Bu küçük mali yardım kesildi.

Beş yıldan beri ülkesine sokulması yasaklandı. Savak'ın ajanları peşine taktırılıp durmadan öldürmekten söz ettiler. Öldürdükleri genç İran'lı üniversite öğrencileri örnek olarak gösterildi. Bu baskılar karşısında bilenen genç durmadan gerçekleri açıklamaya devam etti.

Son dönemde baskılar daha da arttı. Bütün İran'lı genç devrimci kardeşleri ve Sadık, Savak'ın devamlı kontrolü altında yıldırılmak istendi. Sadık bir noktada sürdüremediği kavgasına kendisini yakarak son verirken bile emperyalizme karşı direnişini sürdürmekteydi. Yanarken ve hastanede komaya girene kadar hep aynı cümleleri tekrar-

ŞAHIN «BEYAZ İHTİLAL» FİYASKOSU VE SAVAK

İRAN'IN TAÇLI MÜSTEBİDİ ŞAH
— Kan ve ölüm üzerine kurulan saltanat —

GEÇEN hafta içersinde kendisini yakarak intihar eden genç İran'lı devrimci Sadık Hüsrevşahi'nin ölümü bize geri bıraktırılmış komşumuzun durumunu bir kere daha gözden geçirmek gereğini duyurmuştur.

İran toplumsal özellikleri açısından geri bıraktırılmış, dışa bağlı kapitalizmin gerçekleştirir göründüğü uydurma sanayileşme denemeleri içersinde bocalayan bir sömürülen ülke karakteri göstermektedir. Ülke ekonomisi tarım üzerine kurulmuş olup, toplumda pre - kapitalist ve yarı - feodal unsurlarla emperyalizmin kontrolü altındaki sermaye çevreleri etken olmaktadır.

Şahın son zamanlarda gerçekleştirdiği «**Beyaz Devrim**» (!) yüzeysel bir toprak reformunu sağlamasına rağmen, temel çelişkileri ortadan kaldırıcı hiçbir özellik taşımamaktadır. Bu reform ayrıca ülkenin en ücra köşelerine kadar emperyalizmin girmesini sağlayan bir niteliğe büründürülerek sömürülmekte olan İran'ı daha çok sömürülür hale getirmiştir. Buna bağlı olarak halkın köklü kültürü de emperyalistler tarafından yokedilmeğe çalışılmaktadır.

Bu göstermelik reformun yapısının böyle olmasının en belirgin kanıtlarından biri de, resmi istatistiklerin bile açıklamak zorunda oldukları bir gerçekle ortaya çıkmaktadır. Bu açıklamaya göre İran'daki 65 bin köyden sadece 8 bin'inde toprak dağıtılmıştır. Ve buda göstermektedir ki, amaç feodal kalıntıların köklü bir biçimde ortadan kaldırılması yerine, sömürü ağının geliştirilmesidir. Dağıtılan toprakların, yıllık gelirleri çok düşük olan, hatta 300 liraya kadar düşen alanlarda para karşılığı yapılması da bu savımızı doğrulayan bir diğer gerçektir.

Ayrıca görünüşte köylünün ağa baskısından kurtulması da bir şey ifade etmemektedir. Çünkü köyde ağanın baskısından kurtulmuş görünen köylüler, dışa bağlı sermayenin işbirlikçiliğini de yapan ağalara tekrar teslim edilmektedirler. Toprak sahibi olan köylüler banka kredileri vasıtasıyla, hayat damarları sermayedarlara bağlı yaşamaktadırlar. Emperyalizm ise ülkede bu çirkin yapının kurulmasını sağlarken, hem zengin petrol kaynaklarına el koymakta, hem de İran'ı açık bir pazar olarak kullanmaktadır.

İran petrollerinin yüzde 40'ının Amerikan, yüzde 40'ının İngiliz, yüzde 14'ünün Hollanda, yüzde 6'sının Fransız petrol şirketlerinin kontrolü altında bulunması acı bir gerçektir. Bu emperyalist kontrol yalnız 1965, 1966 yıllarında 6.5 milyar dolar kâr sağlamıştır. Bu kâr sağlanırken bir yandan da 28.000 petrol işçisi işlerinden atılmışlardır. Oysa petrol şirketleri geçen yılki kârlarından bir milyar dolarını Şaha vererek yağmalarına onuda ortak etmişlerdir.

Bu etkenlik doğal olarak üst yapı kurumlarında da varolmaktadır. Eğitim adına utanmadan Şah'ın adına yazılmış «**beyaz Kitap**» okutulmaktadır. Şah'ın durmadan propagandasını yaptığı eğitim sorunu da hiçbir şekilde çözülememiştir. Yarı resmi Kayhan Gazetesi'nin 1 — Ağustos — 1968 tarihli sayısında verilen bilgiye göre İran liselerinde 5000 öğretmen eksikliği vardır ve halkın yüzde 75'i okuma yazma bilmemektedir.

Halkın geniş kitlelerini meydana getiren işçi ve köylülerin çocukları hiçbir şekilde okuma imkanı elde edememekte, küçük burjuva kökenli gençlerse binbir elekten geçirilerek üniversiteye sokulmamağa çalışılmaktadır. 27 milyon nüfuslu İran'da, üniversitelerde okuyanların sayısı sadece 27 bindir. Ve rejime karşı üniversite öğrencilerinin devrimci mücadeleleri emperyalistler ve onların işbirlikçileri tarafından sınırlanmak için her çareye başvurulmaktadır. Devrimci üniversite öğrencileri öldürülmekte, hapsedilmekte, askere götürülerek safdışı bırakılmaya çalışılmaktadır. Öğrenci sayısındaki artışın engelenmesi için sürekli uğraş sarfedilmektedir. Nüfus artışının yüzde 3 olduğu ülkede, öğrenci artışı yüzde 4'den yukarı çıkartılmamaktadır. Emperyalizmin şartlandırılmış teknisyenlerinin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin temeli haline getirilmektedir.

Bu çirkin yapının sürmesi için emperyalizm ve işbirlikçileri bütün devrimci ve millici sınıflar karşısında karşı devrimci bir örgütlenmeyi sağlamışlardır. 200 bin kişilik İran ordusu ve bir anlamda CIA'nın kolu durumunda hareket eden SAVAK (İran gizli polis teşkilatı) bu karşı örgütlenmenin merkezleri olarak kullanılmağa çalışılmaktadır. İran ordusu ülke bütçesinin yüzde 44'üne sahiptir. SAVAK'ın bütçesi ise, açıklanmamakla birlikte, bir sınırsızlık taşımakta ve emperyalist çevrelerden yardım görmektedir. 1953 yılında CIA vasıtasıyla petrol kaynaklarının kontrolünü milli güçlere kaptırmamak için yapılan darbeden sonra benzeri gelişimleri önlemek için 1956 yılında kurulan Savak'ın 6 bin ajanı vardır. Bu teşkilat sadece Almanya'daki öğrencileri baskı ve kontrol altında tutmak için yılda 5 milyon dolar harcamaktadır.

Şah diktatörlüğünün zindanları devrimci ve vatansever halk liderleri ve aydınlarla doludur. İran'da basın Şah'ın kontrolu altında rejimin propaganda aracı durumuna getirilmiştir. Dış basında İran rejimini yansıtıcı haberler çıkmaması için büyük paralar harcanmaktadır. Dış ülkelerde okumakta olan İran'lı öğrenciler, İran Talebe Konfederasyonu (CSI) vasıtasıyla bu çemberi kırarak ülkelerinin gerçeklerini, Şah rejiminin yüzünü ortaya koymaktadırlar. Avrupa, Amerika ve Asya'daki İran'lı öğrenci örgütleri, emperyalizmin sömürüsü altında olan ulusların kurtarılması için çalışmaktadır. Mahkemelerce yargılanmakta olan İran devrimcileri-

ve Zafer !"

ladı: «Benim katilim Şah'tır.», «Yaşasın devrimci kavgamızı sürdürenler», «Yaşasın Vietnam, kahrolsun Emperyalizm».

Sadık'ın bu zamansız ölümü karşısında devrimci kavga arkadaşları daha bilenmiş olarak mücadelelerine devam edeceklerini tekrarladılar. Bildiriler ve afişler yayınlıyarak uzun süredir dillerinden düşmiyen sloganlarını tekrarladılar:

«Kesilsin Savak ajanlarının pençesi üzerimizden.»

«Bitsin ailelerimizin üstündeki baskılar.»

«Kahrolsun emperyalizm ve onun İran'daki temsilcisi Şah».

«Yaşasın kurtuluş savaşı veren bütün halklar.»

«Yaşasın devrimci mücadelemiz, BİRLİK, SAVAŞ, ZAFER»

İranlı Sadık Hüsrevşahi, kendini bildi bileli emperyalizme ve Şah'ın terörüne karşı savaşan bir devrimciydi.

nı savunmak için CSI tarafından bir «Savunma komitesi» kurulmuştur. Birçok ünlü düşünürün katıldığı bu komite geçen yıl içerisinde yargılanan 21 devrimcinin mahkemesini dünya kamuoyuna açıklamıştır. Komite tarafından İran'a gönderilen İtalyan avukatı Luici Kavaliri ve Demokratik Hukukçular Derneği Başkanı William Wilson görüşlerini dünya kamuoyuna açıklarlarken, İran'da devrimcilerin mahkeme karşısına çıkmadan mahkum edildiklerini belirtmişlerdir.

Bu arada Uluslararası hukuk örgütünün geniş çaba harcamalarına rağmen dokuz aydan beri tutuklu bulunan 21 İran'lının duruşmaları akrabalarından bile gizli olarak yapılmıştır. Devrimci sanıklar askeri savcı tarafından silah taşımak, silahlı ayaklanma hazırlamak, komünist fikirlere sahip bulunmakla suçlanmışlardır. Bütün bu suçlamalara karşılık mahkemeye getirilen tek delil sanık Behsad Rad'a ait bir av tüfeğidir. Behsad Rad, bir süre önce Tarhan Üniversitesindeki asistanlık görevini bırakmış kuzey İran'da bir köyde tarımcılık yapmakta olan bir gençtir. Bu olayla ilgili olarak yargılananların çoğu Behsad Rad'ı çeşitli zamanlarda köyünde ziyaret eden arkadaşlarıdır.

Bu duruşma sonunda Tarhan askeri mahkemesi sanıklardan eski fizik asistanı Behsad Rad'ı 4 yıla, doktor Huşeng Damani'yi 5 yıla, lise matematik öğretmeni olan Hadi Nurbehş bir yıla, mühendis Hereviyan iki yıla, öğrenci Kerameti bir yıla mahkum olmuşlardır.

Behsad Rad için mahkemede ileri sürülüp cezalanmasına sebep olan sav, kendi mesleği dışında bir işi uğraş edinmesi ve ulaşımı zor olan bir köye yerleşmesi olmuştur.

Behsad Rad'ın duruşması sırasında SAVAK tarafından devamlı işkenceye tabii tutulan kardeşi Behruz Rad ise işkencelere dayanamıyarak şuurunu kaybetmiştir.

Ayrıca CSI üyelerinden Ireç Semü'de Iran sınırında vatanına girmek isterken sebepsiz olarak tutuklanmıştır.

Bu olaylar son yıllarda Tarran Askeri mahkemesinin günlük konuları halini almıştır. Olayların kökü dini lider Ayetullah Telagani'nin yüz yurtseverle birlikte tutuklanması ve Kürd köylerinin bombalanması ile başlatılan teröre dayanmaktadır.

İran'da son yıl içerisinde gelişmekte olan olaylar ve Şah'ın dış politikadaki tutumu bu açıdan büyük önem taşımaktadır. Son yıl içerisinde İran'ın batısında üç yıldır sürmekte olan silahlı çatışmaların tutarlı bir halk kurtuluş hareketine dönüşmekte olması, Şah'ın dış politikada siyonizmi destekleme bahasına Irak'la yarattığı suni gerginliği açıklayıcı bir durumdur. Şah'ın bu davranışının altında yatan gerçek, yaratılan bu görüntüsel durumdan yararlanarak batı bölgesine, iç ve dış çevrelerden baskı olmadan, asker sevketme isteğine dayanmaktadır. Bu şekilde batı bölgesindeki silahlı başkaldırma hareketleri ordu tarafından kanlı da olsa bastırılmağa çalışılacaktır.

Bu planın uygulanmasında yine en büyük rolü Savak oynamaktadır. Bu gerçeği açıklama yolunda çaba harcıyan İran'lı devrimcilerden ülke içerisindekileri hapsettirmektedir. Ülke dışında bunu yayma yolunda çaba harcıyan devrimcilerin İran'daki ailelerine şiddetli baskılar yapılmakta, çoğu öğrenci olan devrimcilerse devamlı baskı altında tutulmağa çalışılmaktadır.

CSI tarafından bütün dünyada bu konunun ortaya serilmesi için «Savak'ı tanıyalım haftası» düzenlenmiştir. «75 Karlsruhe, postfach 1953, Almanya» adresinde çalışmakta olan konfederasyona bu konuda yardımcı olmak istiyen bütün devrimciler katılmaktadır. İran'lı genç devrimciler diğer kampanyalarında yardım gördükleri Türkiye'li devrimcilerin de bu kampanyaya katılmasını arzulamaktadır-lar.

Sadık Hüsrevşahi, ülkesindeki karşı devrimci teröre karşı yıllarca savaşmıştır. Savak'ın ve İran karşı - devrimci hareketinin baskılarını arttırmasına dayanamıyan Hüsrevşahi'nin ölümü, bir anlamda bir devrimcinin yılgınlığı gibi gözükmekteyse de, aslında bunu İran'daki faşizme karşı Vietnam budist rahiplerinin intiharı kadar kutsal bir protesto hareketi saymak gerektir.

Baas'çılara ithaf olunur!

Türkiye'de son zamanlarda «devrimcilik» görüntüsü altında Baasçılık yapanlar seslerini yükseltirlerken, Baasçıların iktidarda bulunduğu Irak'tan gelen haberler, Irak kuvvetlerinin Kürt halkına karşı insanlıkla bağdaşmayacak zulmünü ortaya koymaktadır.

Bunların en somut örneklerinden biri bir mağarada mahsur kalan 67 Kürd'ün, genç ihtiyar, çoluk çocuk, kadın erkek demeden canlı canlı ateşe verilmeleri ve yakılarak öldürülmeleridir.

Bu insanlık dışı trajedi Musul Eyaleti'nin Shaykhan bölgesinde, El Hazer Nehri üzerindeki Dakan Köyü'nde, 19.8.1969 tarihinde oynanmıştır.

16.8.1969 tarihinde Irak hükümet kuvvetleri ve onbin paralı asker, bu bölgede Kürtlere karşı üç cepheden saldırıya geçmiştir. Harekatı doğrudan doğruya Başbakan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı Sadun Ghaidan, Kara Kuvvetleri Komutanı Salah Mehdi Ammash, Dördüncü Tümen Komutanı Said Hamu, Shaykhan bölgesi Komutanı Abdülcabbar El Asadi yönetmişlerdir.

19.8.1969 günü Dakan Köyü bu kuvvetler tarafından ele geçirilmiş, bunun üzerine köyün halkı civardaki bir mağaraya sığınmışlardır. Subaylar ve paralı askerler köyü ateşe verdikten sonra, çalı çırpı ve odun toplayıp mağaranın ağzına yığmışlar, üzerine gaz dökerek ateşe vermişlerdir. Biraz sonra içeriden çığlık ve feryatlar yükselmeğe başlanış, kurtulmak için dışarı fırlayanlar olmuştur. Ancak mağaranın ağzında mevzilenen Irak askerleri çıkanları kurşun yağmuruna tutarak katletmişlerdir. İçeride kalanlar da diri diri yanarak ölmüşlerdir. Bu katliamdan sadece 60 yaşındaki Guli Mustafa adındaki kadın, 90 yaşındaki Salim Mahmud adındaki erkek ve 5 yaşındaki Hasan Mahmud adındaki çocuk ağır yanıklarla kurtulabilmişlerdir.

Yanık çocuğun ibret verici resmi Türk Baasçılarına ithaf olunur.

ÜÇ KURUŞ EKMEK PARASININ ÇİLESİ KAVGASI
— Ekmeği arslanın ağzında olanlardır bunlar —

Büyük kentin sahipsiz insanları: Seyyar satıcılar!

Ahmet KEMAL

«Efendi,» dedi Giresun'lu Satılmış «Bunlar ikibuçuk, bunlar beş...»

«Alıcı değilim» dedim. Başını kaldırdı:

«Ee'ee!»

«Nasıl, geçinebiliyor musun?»

«Nerden begim! Giresun'un dağ köylerindenim. Yedi çocuk var. Üç dönüm fındık, iki davar bir de kocakarı, yani çocukların anası. Tavuk da vardı, ya şimdi kaç tane oldu bilmiyorum. İki yıl oluyor ben ayrılalı. Ev dar geldi, bi göz daha ekleyim dedim, çıktım köyü. Hep bir arada olmuyor. Büyük oğlanı nişanladık. Dört bin lira başlık parası, üç dönüm fındıktan çıkmıyor. Makas alıp makas satıyorum. Küçüklerden elli, büyüklerden yetmişbeş - yüz kuruş kalıyor. Başlık, harçlık, ekmek parası zor bizim için beg.. Bir de belediye ceremesi..»

Camlı tablanın üstüne çeşitli çakmak dizmişti Malatya'lı Gafur. Aygaz, ipragaz, havagazı çakmakları... Biraz da taş. Yirmi beş tanesi bir liradan. Uzun boylu, ak bıyıklı Gafur. Yüz çizgileri derin. Gülmeyi cezaevinde unutmuş. Sınır yüzündenmiş kavgaları. Öldürmüş!

«On dört sene oldu, köyüme gidemedim. Vururlar, diye gidemedim. Anadolu'yu bilirsin beg. Sen istemesen bile kanı kanla yurlar. Kaçtım senin anlayacağın. Fabrika kapılarını dolaştım. Adam vurdum, diye işe almadılar. Zeytinburnu'nda yatıyom. Çakmak alır, çakmak satarım. Kırk beş yaşındayım, daha evlenemedim. Kanlı olması zor imiş. Ama nidersin. Yaşamak için *de öldürmek gerekiyor...»*

Çatal, kaşık ve emaye mutfak takımı satan mağazacılar, limoncuyu kovalıyorlardı. Bir elinde sepet, diğer elinde sandık itekleniyordu. Ayağından çıkan yırtık ayakkabısının, kalabalığın içinde kendinden uzaklaştığını bile ayırt edemiyordu. Kendini durmadan iten mağaza tezgahtarına yalvarıyordu:

«Şuracıkta durayım agabey, bi ekmek parası çıkaracağımız! Korkmayın, han hamam yatıracak değilim. Kazandığımla bi boğazımı... Hem sen de benim gibisin, fıkarasın. Akşama gündeliğini alıp gideceksin. El için, el ekmeğiyle oynama... He agabey, şuracıkda duruvereyim...»

Yanına yaklaştığımda sandığın üstüne sepeti zorla koydu. Topu topu altmış, yetmiş tane vardı.

«Üç tanesi bir lira begim,» dedi. «Sulu, Alanya'nın...»

«Alıcı değilim, şöyle bir baktım.»

«Bunun tamamı kazanç olsa ne olacak begim! Otuz - kırk lira sermayenin hepisi kazanç olsa ne olacak! Az önce Yeni Cami'nin önünden zabıtalar kovaladı. Kaçarken çoğunu döktüm. Ama gene kurtuldum ellerinden. Sorma gitsin, kötü işler. Hele bizimkisi...»

«Nerelisin?»

«Konyalı'yım. Geçen güz geldim. Tarla yok tapan yok bizde. Bir dertli avrat var bir de oğlan. Oğlanı çoban verdim yıllığı bin liraya. Ben de üç beş kuruş peydahlamaya geldim. Ama iş hanı? Okuma yok, yaz-

Seyyar satıcıların hiçbir sosyal garantileri yoktur... Belediye zabıtası bir yandan, aç kalma tehlikesi bir yandan... Elbette düzene karşı çıkacaklardır!

ma yok! Fabrikaya giremedim. Hemşehrilerim var, çoğu Aksaray'da sebze - meyve satar. Arabaları var kimisinin. Benim de vardı... Geçenlerde üzüm satıyordum. Zabıtalar geldi. Kaçayım derken arabayı yuvarladım. Hani Aksaray'da yeni açılan geçit var ya, oraya düşürdüm. Üzümler döküldü, araba kırıldı. Yağmur da yağıyordu. İler tarafım kalmadı. Telef oldum. Benim canım burnumda, bir de zabıta gelmiş tepeme dikilmiş. Kilo taşını aldım avcumun içine. Teraziyi istedi, vermedim. Şu halime bak, dedim. Yapma, dedi. Karnımı gösterdim, aç! dedim. İş mi yok, dedi. Yok! dedim. Teraziyi istedi, kilo taşını gösterdim. Kilo taşı avcumun içinde. Sıkıyorum ha bire. Fabrikada çalış, dedi. Diplomam yok, dedim. Okusaydın, dedi. Şöyle bir baktım yüzüne. Gencecik! Kilo taşını sıkmaktan avcum acıdı. Vurmaya kıyamadım. Çok genç begim. Okuyamadım, dedim. Bizim köyümüzde okul yok, dedim... Teraziyi istedi. Arabanın sağ tekeri kırılmıştı. Üzümler çukura çukura kayıyordu. Benim içim kan ağlıyor, o terazi, diyor... Verdim. Topunuz kahrolun, dedim verdim. On gün oldu, daha alamadım. Araba onarımda. Elimde para yok. Param olsa kurtaracağım. Limon satıyom şimdi. Üç - beş biriktirip de kurtaracağım. Yeni Cami'nin önünden kaçtım.»

«Bu mağazacılar ne istiyoryor?»

«Hiç! itoğlu it koymuyor! Neymiş, camlarını kapayormuşum, dükkanına gelen müşteriyi engelliyormuşum. Sanki babasının malı bu sokak. O da benim gibi elin kulu. El kapısında olmayla köpek mi olunur canım. El için öz ısırılır mı? Isırıyorlar. Şuracıkda durayım dedim. Bir ekmek parası...»

Dişlerini daha bir hınçla gıcırdattı. Ayağındaki ayakkabının çıktığını ayırt edemedi daha. İçini dökmenin hazıyla daha bir güçlü bağırdı:

«Çaya, çorbaya limoon! Üç tanesi bir liraaa! Yetişen alıyoor!» Sonra bana döndü:

«Şu var ya, sakalı uzamış muzcu? O da hemşehrim. Konyalı, hem yakın köylüm benim. İstersen yanına bir git.»

Kalabalık gittikçe artıyor. Gürültüler birbirini kovalıyor, birbirinden üstün. Kimse ekmek, demiyor ya, herkes ekmek parası için bağırıyor. Tahtakale burası. İstanbul'un, İstanbuldan öte Türkiye'nin belli - başlı noktalarından biri. İmalatçılar, ithalatçılar, ihracatçılar, kaçakçılar... Bir yanda da ekmeğini limonla, bir salkım muzla kazanmaya uğraşanlar... Zorlukların en büyüğü bu ekmek parasında, yoksulların başında. Kavga, direnç, kavga! Hep savaş! Ekmek parasına, boğaz tokluğuna! İşletmecilerle, belediye zabıtasıyla, yoklukla, açlıkla karışan bir kavga. Bu kavga alıp yürürken belediye de zabıtasına tabanca vermeyi düşünüyor. Düşünüyor değil, verecek. Memur çabasına güç katmak için verecek. Simitçiler, işportacılar, ayakkabıcılar, turşucular, sucular, tüm seyyar satıcılar mümkünsüz kalsın, diye verecekmiş. Bir topan ekmeği korumak için direnen, direndikçe sıkıştırılan, kilo taşıyla karşı koymak zorunda kalan seyyar satıcıların öldürülmesi için verilecekmiş! «Aç it fırın yarar!» Ama kimin iti kime?

«Sen ne dersin?» dedim Konya'lı muzcuya. «Bu işlere ne dersin?»

«Kilosu yedi lira ama, sana altı buçuğa veririm. Haldan öyle aldık. Pahalı, alınmıyor ki? «Başıma bir kemlik gelmeden çıksın elimden. He isten mi?»

Tedirginliği her halinden belli. Biran bitirip gitmeyi düşünüyor hep. Şu zabıtalar basmadan!

«Alıcı değilim, konuşmağa geldim.»

«Ne konuşacan benimle?»

«Limoncu hemşehrin yolladı.»

«Konya'lıyım. Nafaka arayorum. Çalmadık kapı koymadım iş için. Bulamadım. Adamım yok elimden tutmaya. İlle bir adam olacak. Adam, ufak hükümet. Ufak hükümeti aşdın mı, büyüğü ne aşarsın.»

Yeşile boyalı üç tekerlekli arabanın sağında «satılıktır» diye yazıyor. Sordum. Başkasınınmış. Satılıncaya değin emanet almış. Karpuz, elma, armut derken, şimdi muzculuğa dönmüş. Sabahın köründen, gece yarılarına kadar hep bu sokaklarda...

«Ne edersin ağam, ekmek işte! Şu araba aylardır satılık. Kimse alıcı değil. İş olsa almaz mı? Ne olacak, iki günde on yol zabıtaya çarpılırsın, elindeki olduğu gibi gider. Terazini alırlar, iş yapamazsın. Hem boş kalırsın, hem de aç. Bizimkisi böyle.»

«Sen ne dersin? Belediye, zabıtasını tabancayla donatacakmış. Hep pür silah! Kolay kolay kaçamazsınız da...»

«Zaten kaçamıyoruz ki? Ekip gelirler, altlarında arabalar var.»

Muzun fiyatını sordu birisi. Yedi lirayı duyunca:

«Daha biz yiyemeyiz» dedi. «Bizim yiyeceğimiz vakta var daha. Hele bir üç liradan aşağı insin...»

Akşam karanlığı çökmekte. Mısır Çarşısı'ndan geçilince, Galata ve Karaköy bankaları binbir boya gözüküyor. Işıl ışıl yanıp sönen ışıklar... Bir yabancı gemi, milyonerlerini gezdiriyordu. Eminönü'nde, iskelenin önü balık - ekmek kokuyordu. Aç karınlarda daha acılı guguldamalar. Bankaların ışığı denize dökülüyor, denizden yapılara yansıyor, insanların gözünü kamaştırıyor durmadan...

Açıklama

Geçen haftaki ANT'ta Devrim İçin Hareket Tiyatrosu ile yapılan bir röportajda, tiyatro yöneticilerinin «Bazı çevreler bizim eylemimizi de piç etme isteğini taşımaktadırlar. Ve bunun için aynı eylem biçimini kullanır görünerek, hattâ oyunlarımızın adını kullanarak bunu yapmak isteyeceklerdir» şeklinde bir cümlesi de yeralmıştır.

Bu ifadeler, tiyatro yöneticilerinin kişisel görüşü olup, aynı yönde faaliyet gösteren diğer tiyatro topluluklarının somut delil gösterilmeden bu ağır ithama muhatap kılınamayacağını; halen faaliyette bulunan İşçinin Tiyatrosu ile diğer benzer teşebbüslerin de, devrimci eylemde bulundukları sürece dergimizden aynı devrimci dayanışmayı göreceklerini açıklarız.

ANT

Sanatı öğretenler bunlar ise...

Osman S. AROLAT

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi öğretim üyeleri ve yardımcıları eserlerini 1-15 kasım tarihleri arasında açık bulunan bir sergide ortaya koydular. 44 öğretim üyesinin ismini taşıyan, fakat bunlardan on kadarının eserinin bulunmadığı sergi, plastik sanatlar dalındaki çıkmazın tablosu olması bakımından ilginç bir nitelik taşımaktadır.

Bu ilginç nitelik, eski Sanayii Nefise Mektebi'nin içerisine kapanıp, bir anlamda fildişi kulede sürdürülmeye çalışılan çalışmaların bir sergide bir araya gelmesidir. Şimdi bu sergi içerisinde yer alanların sanatlarını hangi temelsiz temellere dayadıklarını ortaya koyup, sergide sundukları eserlerini bu bütünde yerine oturtmaya çalışalım.

Bunlar ana ayrımlarıyla iki grup içerisinde yer alırlar. Bir kesimi batıcıdır. Diğerleriyse ulusçudur.

Batıcılar sanatlarını aktarma, izleme ve taklit üzerine kurmaktadırlar. Bu nedenden halk anlamaz ve anlamasına da gerek yoktur. «Sanat evrenseldir, sanatçı dilediğini yapmakta özgürdür, sanat batı merkezlerinde yapılır,» filan derken batıyı taklit etmekle, batıdaki gelişimleri en kısa sürelerde taklit etmekle sanatın olabileceğine inanırlar. (Doğal olarak bunlar batıya gidip gelerek taklit sanatlarını geliştirmişlerdir.)

Batıcıların bir diğer kesimi ise batının bütün kurumlarının Türkiye'de olmasını dilerler. Bunun olmamasının halkı gerici kıldığını, eğitim sorunları ve idari yetersizlikleri sonucu olarak buna varıldığını savunurlar. Onun için batının sanatını yücelttiğine inandıkları kurumlarının Türkiye'de kurulmasını isterler. İzleyicisi oldukları batı sanatının halka kabul ettirilmesi için (zorla da olsa) çalışmak gerektiğine inanırlar. Bazı yasal değişiklerle Sanat Eserleri Kanununun uygulanıp bina cephelerine resim yapabilmeleriyle bu işin olabileceğini savunurlar.

İkinci ana grup ülkede plastik sanatların yetersizliğini bir anlamda kabul eden ulusçulardır. Bunlar çözümü doğru olarak ulusallıkta görmektedirler. Yalnız ulusçuluklarını sosyo - ekonomik temelli görüşlerle tutarlı bir şeyler yapmaya dönük araştırmalara dayandırmazlar. Eskiyi taklit, eskiden aktarma ve batı hayranlığının karşı tezi olarak eski hayranlığıyla ortaya çıkarlar. (Bizde de eskiden ne medeniyetler, ne eserler yaratılmıştı, görüşünü incelemesiz sunarlar.))

Aynı ulusçular grubu içerisinde yeralanlardan bir kısmı ise, folkloristler ve populistlerdir. Bunlar da, tutarlı incelemelerle Türkiye yapısına oturtmadıkları sanatlarıyla, kilim desenleri gibi şeyleri yeni malzemeyle işlerler. Tuallerinde yada kumaşlarında bunu yansıtırlar. Yahut da köy resimleriyle halkı idealize ederler.

Akademide açılan sergi, bu köksüz sanatın ayakta kalması için ellerinden geleni esirgemiyen bir kadronun sergisidir. Ayrıca, bu kişilerin plastik sanatların öğretildiği okulun öğretim üyeleri olması açısından bir gerçeğin tablosudur.

Sergi kısa olarak sıralamağa çalıştığımız bütün batıcı aktarma, taklit özelliklerini yansıtan eserleri taşımaktadır. Hem de öğretim üyeleri olarak ellerine genç sanatçıların teslim edildiği kişilerin eserleri. Nedeni bilinmez, ülke insanından ve onun yaşamından kopuk nonfigüratif tablolar, ayrı konulmalarıyla şekil değiştiren, ama şekil değiştirme nedeni bilinmiyen heykeller! Bunların hemen yanında yaldızlı çerçevesiyle bir başka dünyadan gelmiş bir başka insansız sanat örneği gül resimleri. Sonra sallanan sandalyeler, tekniğin bu aşamasında evde yapılan pikaplar. Bir camiden sökülüp alınan bir pencere parmaklığı üzerine taktırılan tahtalara işlenmiş eskiden aktarma motifler. Yaldızlı eski türkçe yazılar, minyatür denemeleri. Bütün bunlarla varılan korkunç bir kargaşa, şaşılası bir kaos.

Bunlar akla ister istemez «Bunları yapanların öğreticilikleri ne olabilir» sorusunu getiriyor. Bunları «eserlerimiz» diye sunanların Türkiye sanatına öncülük eden yöneticiler olarak görünmelerinin sonuçlarının ne olabileceği sorusu bunu izliyor. Ve yazık oluyor o öğrencilere, yazık oluyor birçok medeniyetin kalıntılarını içerisinde taşıyan Türkiye plastik sanatlarına...

«Yazık oluyor» demek bir anlamda yetmiyor. Yetmiyor çünkü bu insansız kaosun sanat adına boy göstermesi, devrimci çevrelerde bile, özellikle gençlerin yanlış yargılara varmasına, sanatı yadsımalarına sebep oluyor. Burjuvaların bu köksüz ürünlerinin ortada sanat adına kol gezmesi, sanatın devrimci sınıflar adına kullanılabilecek araçlardan biri olduğu gerçeğini birçok gence yok saydırıyor.

Bu gerçekler bizi, sanat adına yapılan yanlışlar karşısında, özellikle uğraşları sanat olan ve sıralamamız içerisinde sanatları (devrimci sanatları) için bir boşluklu alan bulunanların harekete geçmesi gerektiği sonucuna vardırıyor. Bu harekete geçiş, genç sanatçıların, kendi kavga arkadaşlarına, genç devrimcilere sanatlarını sunmaları ve sanat adına yapılan yanlışlara karşı halkın köklü sanat değerlerinden kalkınarak direnmeleriyle belirlenecek ve güçlenecektir.

Atatürk'ün kurduğu gazete Atatürk dönemini nasıl değerlendirdi ?

MUSTAFA Kemal'in 31. ölüm yıldönümünde Babıâli basını yine karalara bürünerek anma görevini yerine getirmiş, siyasi eğilimine göre değerlendirmeler yapmıştır. Kuşkusuz, bu değerlendirmelerin büyük kısmı biçimsel olmaktan öte gidememiştir.

Mustafa Kemal vakıasını tamamen biçimsel açıdan ele alarak laiklikten, yazı devriminden, kılık kıyafet devriminden sözedenler, ne gariptir ki, üstünden iki gün geçmeden ramazan dolayısıyla sırf din sömürüsü yapmak için eski yazı kuranı kerim ilaveleri vermekten, seks ve minietek sayfaları yerine ramazan sayfaları düzenlemekten kendini alamamışlardır.

Örneğin Akşam Gazetesi'nde İlhami Soysal, Mustafa Kemal'in «Hocaları memnun edelim, âlemi islamı memnun edelim, herkesi memnun edelim dersek, mümkün olsun, hepsi memnun olsun, ama biz maksadı temin etmiş olmayız. İdarei maslahatçılar esaslı inkılap yapamaz.» şeklindeki sözlerini iktibas ettikten sonra şu çağrıda bulunmuştur:

«Mustafa Kemal böyle diyordu. O'nun ölümünün üstünden 31, yukarda naklettiğimiz sözleri söylediği tarihin üstünden ise 46 yıl geçti. Çevrenize bir bakın bakalım. Atatürk'ün bu sözlerine sahip, bu sözleri gerçekleştirme çabasında ve Mustafa Kemal'e layık kaç kişi göreceksiniz. Gerçek Mustafa Kemal'ciler, bu halde dahi yas tutmazlar. O'nun devrimlerini kaldığı yerden daha ileri götürmek, devrimi sürdürmek için andiçer, kavgaya girerler. Biz and ediyor, sizleri de bu and'a ve kavgaya katılmağa çağırıyoruz. Bugün böyle bir gündür.»

İlhami Soysal'ın bu yazısının yer aldığı Akşam Gazetesi'nin üçüncü sayfasında ise şu yarım sayfalık ilan yeralmıştır. «İşte Akşam Gazetesi'nin Ramazan'daki dev hamlesi... Kur'ân-ı Kerim Arapça Metni ve Türkçe Meâl - Resimli Büyük Peygamberler Tarihi». Bu çelişki, ister istemez insanın aklına, «Ele verir talkımı, kendi yutar salkımı» darbımeselini getirmektedir.

Bir başka neo-kemalist, İlhan Selçuk da, Cumhuriyet Gazetesi'nin Pencere'sinden 10 Kasım'da şöyle diyordu:

«Atatürk devrinde bu memlekette ne Arapça yazı furyası, ne Arapça ezan, ne medrese öğretimi, ne ümmetçilik akımları, ne uyduculuk felsefesi, ne komprador iktidarı, ne dost kılığına bürünmüş emperyalizm vardı. Ne üs vardı, ne tesis vardı, ne barış gönüllüsü, ne yabancı kültür merkezi, ne Yardım Konsorsiyumu, ne Amerikan kapitülasyonlar... Bunların hepsi Atatürk'ün ölümünden sonra gerçekleşmiştir. Ve Türkiye milletlerarası yarışda gittikçe geriye kalmaktadır.»

Ve bu neo-kemalistlerin kanısınca, Kemalist ideolojiyi benimsemiş bir kadro tekrar iktidarı ele geçirdiği takdirde bütün bunlar ortadan kalkacaktır.

"Eşşek„ten gelen tekzip

Gerçekten ağlanacak haldeyiz beyler!

Nihayet bir meyhane garsonu olan ve çalıştığı meyhanede sakilik ederken de çektirdiği fotoğrafı gazetelerde neşrettiren bu adam, cüssesine bakmadan aklınca fetvalar da verebilmektedir.

Ali Usta, «Bizim dinimizde namusu ile para kazanmak kadar sevap bir şey yok» demektedir.

Bak eşşeğe!

Ulan, meyhane garsonluğu ile imamlığı birleştirmek namuslu bir iş mi?

İSMAİL OĞUZ
(Bâbıâlide Sabah - 10.11.1969)

●

İstanbul'da çıkan bir gazetede Bolu'lu bir imam kürsüde vaazederken, namaz kıldırırken, ayrıca Emniyet Motel'de şarap koyarken çekilen resimler benim saflığımdan faydalanarak otel müstahdemleri ve mezkur gazete muhabiri tarafından hazırlanmıştır. Benim hocalıkla ve garsonlukla hiçbir ilgim yoktur. Haber tamamen yalandır.

ALİ USTA
(Bâbıâlide Sabah - 13.11.1969)

Nitekim Devrim Dergisi'nde Doğan Avcıoğlu, «Günümüzde çağdaş uygarlığa, halkın ve bütün ulusçu güçlerin elele verecekleri tam bağımsızlık ve düzen değişikliği mücadelesiyle ulaşılacaktır. Bu da, yarı kalan Kemalist devrimin, günümüzün şartlarında sürdürülmesinden başka birşey değildir. Kemalist devrim bitmemiştir. Devam etmektedir» demektedir.

Neo-kemalistlerin tarihi gerçeklere ters düşen ve çelişkilerle dolu olan bu çıkışları yanında, 10 Kasım'ın en ilginç yazısı, Mustafa Kemal Atatürk'ün kurucusu olduğu Ulus Gazetesi'nde başyazı olarak yayınlanmıştır. «Atatürk'ü Yeniden Değerlendirmek» başlıklı yazının önemli bölümlerini, neo-kemalistlerin tarihi yanılgılarını ortaya koymak üzere sütunlarımıza alıyoruz:

«Ölümünün büyük bir acıyla andığımız otuzbirinci yıldönümünde, ulu Atatürk'ü ve Atatürkçülüğü yeniden değerlendirmek, bugün her zamankinden daha gerekli görünmektedir.

«Türkiye'de kapitalist gelişme şampiyonluğu yapanlardan en koyu sosyalistlere, parlamenter demokrasi taraflarından tek parti özlemi içinde yaşayanlara kadar herkes, ortaya, Atatürkçülük bayrağı ile çıkmaktadır. Özellikle, Türkiye'nin ancak «Atatürkçü modele uygun», çevresinde «ilerici ve devrimci» bir kadroyu toplayan bir tek parti ile kalkınıp gelişebileceğine inananlar, kendilerinden başka herkesi Atatürk'e ve Atatürkçülüğe ihanetle suçlamaktadırlar.

«Sanki, Atatürkçülük yalnızca tek particilikmiş gibi..

«Atatürk'ün Türkiye'yi tek parti ile yönettiği, bir gerçektir. Ama, tek parti döneminde Türkiye'nin bütün sorunlarının çözümlenemediği, ekonomik ve toplumsal alt - yapının büyük ölçüde değiştirilemediği le bir gerçektir.

«Eğer öyle olmasaydı, bugün, büyük kurtarıcının ölümünden otuzbir yıl sonra, hâlâ toprak reformu, sanayileşme, ekonomik hayatın yeniden düzenlenmesi sosyal adalet ve sosyal güvenlik, kamu hizmeterinin mutsuz çoğunluğun yararına yöneltilmesi gibi konuları tartışır durur muyduk?

Atatürk, Türk ulusunun en zor gününde ortaya çıkan önderdir. Kurtuluş Savaşı onun komutasında kazanılmış, Türk vatanı onun sayesinde sömürgelikten kurtulmuş, Cumhuriyet onun eliyle kurulmuştur. Yüzyılların kötü mirası, onun yürekliliği ve gücüyle reddedilmiştir. Çağdaş uygarlığın üst - yapı kurumları, Türkiye'ye, onun aracılığıyla girmiştir.

Ama, bütün bunlar yapılırken, ekonomik ve toplumsal alt - yapı gereğince ve yeterince değiştirilememiştir. Bu yapıda, geniş halk kütlelerinin yararına, köklü değişiklikler gerçekleştirilememiştir.

«Neden?

«Bir kere, uzun ve kanlı bir Kurtuluş Savaşı sonunda, Türkiye'nin olanakları böyle bir alt-yapı değişikliği sağlayacak düzeyde değildi. Kararlaştırılan her girişime kaynak bulmak gerçek bir sorun oluyordu. 1930 yılında devletçilik ilkesi benimsendikten ve ondan sonra da ilk kalkınma planı hazırlandıktan sonra, bu planın finansmanı büyük güçlükler yaratmıştı. Bu arada, sırası gelmişken, Atatürk'ün ekonomik milliyetçiliğini ağızlarından düşürmeyenlere, Atatürk'ün 1931'lerden başlayarak, dış yardım bulmak için devamlı çaba harcadığını da hatırlatıverelim. Türkiye'nin ulusal çıkarları gerektirince, İngiliz ve Alman sermaye şirketlerine anlaşmalar yaptığını da hatırlatıverelim.

«İkincisi, Atatürk'ün elindeki kadro da köklü bir alt - yapı değişikliği için yeterli değildi. Bu kadro, Osmanlı geleneğine uygun olarak kendisini halkın dışında ve üzerinde gören aydın bürokratlarla, bunların çoğu zaman ve çoğu yerde özleştikleri mahalli eşraftan kurulmuştu. Atatürk'ün halkçılığına rağmen, çevresindeki aydın bürokratlar halkı yalnızca güdülen bir sürü olarak görüyorlar; Atatürk'ün devrimciliğine rağmen, geleneksel feodal düzenden yararlanan mahalli eşraf, kendi durumlarını sarsacak alt - yapı değişikliklerini engelliyorlardı. Aydın bürokrat - eşraf ikilisinin bu tutumu, Atatürk döneminde gerçek bir halkçılık ve devrimcilik uygulaması yapılmasını önlemiştir.

«Devrimcilik biçimsel bir devrimcilik, halkçılık halka tepeden bakan bir halk patronluğu olmaktan öteye gidememiştir.

«Eğer gerçek Atatürkçü isek, bugün, yeniden tek parti dönemine dönüşü değil, gerçek halkçılığı ve gerçek devrimciliği savunmamız gerekir. Gerçek devrimciliğin geniş halk kütlelerinin ekonomik ve toplumsal yaşantısını düzeltecek, iyileştirecek alt - yapı devrimleri yapmak olduğunu anlamamız gerekir. Gerçek halkçılığın, bu alt - yapı devrimlerinden yararlanacak geniş halk kütlelerini örgütlemek, geniş halk kütlelerinin kendi partileriyle iş başına gelmesini sağlamak olduğunu kavramamız gerekir. Herşeyin en iyisini yalnızca aydınların bildiğini ileri sürmekten vazgeçip, halkın da kendi çıkarlarının nerede olduğunu pek iyi sezdiğini; eğer şimdiye kadar devrimci güçlere oy vermemişse bunu gericilikten değil, devrimcilerin kendinden kopuk olduğunu gördüğünden, devrimcilerin kendisini inandıracak aydınlığa kavuşamamış olmalarından yaptığını kabul etmemiz gerekir.

«Devrimciliği ve yöneticiliği bir azınlığın tekeline vermeye çalışmak, Atatürk gibi büyük bir lideri bile zaman zaman açmazlara düşüren bir yanlış tutuma girmekten hiçbir ekonomik temele dayanmayan halk - aydın çelişkisini derinleştirmekten ve halkı, tutucuların kucağına atmaktan başka bir şeye yaramayacaktır.»

haftanın karikatürü

Semih Balcıoğlu (13.11.969 - TERCÜMAN)

Roma usulü iftar sofraları !

Ramazan geldi. Nice zengin sofralar kurulacak; etli, börekli, baklavalı yemekler yenecek...

Ramazan yemek içmek ayı değil yememek, içmemek ayıdır. İftar sofralarını eski Romalıların ziyafet masalarına çevirmiyelim. Mütevazı olalım, az çeşit yapalım. Şu Ramazan-ı Şerif'i fırsat bilip nefislerimizi ıslah edelim.

M. ŞEVKET EYGİ
(Bugün - 12.11.1969)

Beslemiyorlar yozlaştırıyorlar !

Mahalle kahvesinde 25 kuruşa bir çay içebilenler sola karşıdırlar ama, büyük otellerin barlarında birbiri arkasına Skoç viskileri devirenlerin mezesi sosyalizmdir.

Vapurlarda okunmuş gazete toplayıp satan çocukların aileleri sağcı, fakat yakası kürklü pardesüler giyip Bağdat Caddesi'nde spor otomobillerle fiyaka kesen saçlı sakallı beyzadeler solcu!..

Sosyete salonlarında, kumar kulüplerinde aşırı devletçilik. Kestane kebapçısında özel sektörcülük...

Sahi kim besler bu sol basını? Kim sağlar onlara bu refahı? Sade okuyucuları mı?

Yok efendim, yok... Birtakım sanayiciler... Bir kısım zengin hanımefendiler. Bazı büyük firmalar... Birkaç da rotatif sahibi.

ADVİYE FENİK
(Son Havadis - 11.11.1969)

ANT ● Haftalık Dergi ● Kurucuları: YAŞAR KEMAL, FETHİ NACİ, DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: DOĞAN ÖZGÜDEN ● Sorumlu Müdürü: OSMAN S. AROLAT ● Teknik Sekreter: İNCİ ÖZGÜDEN ● İdare Yeri: CAĞALOĞLU, Başmusahip Sok. Tan Apt. 10/11 - İSTANBUL ● Tel.: 27 81 09 ● P. K. 934 — Sirkeci - İSTANBUL ● Dizgi ve Tertip: ES - İN MATBAASI ● Baskı: VATAN MATBAASI

● Taşra Dağıtımı: HÜRRİYET DAĞITIM A. Ş. — Cağaloğlu - İstanbul, Tel.: 27 38 54 ● İstanbul Dağıtımı: FUAT BÜTE - Ankara Cad. 84 - İSTANBUL. Tel.: 27 89 49 ● Abone Şartları: Yıllık 44 Lira. Altı Aylık 22 Lira, Üç Aylık 11 Lira ● İlan: Santimi 25 Lira; Yayın ilanlar. yüzde 50 indirimlidir ● Tam sayfa yayın ilanları 1500, yarım sayfa 800 Lira'dır ● Küçük yayın ilanları kelimesi 75 Kuruş'tan kabul edilmektedir.